

Collegevoorstel van 22-1-2015 inzake
Stand van zaken Aardbevingen

13667

0792

De stand van zaken en de voortgang zijn besproken in aanwezigheid van de heer

Bu 22 JAN 2015

7

GEM/459 (1)
-1798

Afdeling : College B&W

5.1.2e

5.1.2e

Onderwerp : Aardbevingen stand van zaken in het College

Datum : donderdag 22 januari 2015 09.00 – 11.00

Aanwezig : College B&W,

5.1.2e

SIV, deponeren.
8 up
22/1/15
Burelol.

Agenda

1. 09.00 – 09.15 **Korte inleiding opzet van de ochtend**, actualiteit
2. 09.15 – 09.45 **Positionering stad en regio.**
  - Bijlage 2.1 positionering stad.
  - Bijlage 2.2 positionering stad en regio concept voor gezamenlijke inbreng Hoorzitting Tweede Kamer.
3. 09.45 – 10.15 **NPR.**
  - Bijlage, advies stuurgroep Impact analyse NPR, vertrouwelijk, *in ieders bezit.*
  - Bijlage 3.1, gezamenlijke voorzet op advies NPR ter bespreking met de regio.
4. 10.15 – 10.30 **Exemplarische gebouwen/effecten voor de stad**
  - Bijlage 4.0 toelichting op lijst exemplarische gebouwen EZ,
  - Bijlage 4.1 eerste inschatting financiële gevolgen nieuwbouw.
5. 10.30 – 10.45 **Organisatie Publieke regie**
  - Bijlage 5.0 bijlage Rijksdienst Groningen
6. 10.45 – 11.00 **Vervolgstrategie en afspraken**

Inzet stad geactualiseerd na overleg met minister Kamp op 12 januari 2015

Zorgpunten van de stad:

- Nog steeds weten we te weinig over de risico's van de gevolgen van gaswinning voor de stad.
- Voor de gemeente Groningen staat de veiligheid van haar inwoners voorop. De gemeente wil die kunnen garanderen. Dat staat onder druk door de risico's op bevingen.
- De stad is als economische motor een belangrijke spil in de regio. De gevolgen van gaswinning leggen een wissel op de economische continuïteit van de stad en ommeland.

Daarom wil de stad:

Algemeen:

- Afdoende maatregelen ter bescherming tegen aardbevingsrisico's en vergoeding van alle schade die voortvloeit uit de aardbevingsproblematiek.
- Erkenning van de potentiële economische schade van de dreiging van aardbevingen die een bedreiging zijn voor de continuïteit van de stad.
- Een aanpak die recht doet aan de dichte bebouwing en de grote aantallen bewoners en bezoekers, de aanwezigheid van bijzondere instellingen zoals ziekenhuizen en de omvangrijke nieuwbouw die gaande is en staat gepland voor de komende jaren.

Een eigen programma voor de stad:

- Een toegesneden aanpak in de vorm van een eigen langjarig programma voor de stad.
- Rechtstreeks met het Rijk afspraken over de invulling van het programma maken.
- Volgens een methodiek die vergelijkbaar is met het ISV-model (Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing).
- Met als doel gebieds- en wijkontwikkeling te realiseren op fysiek, economisch en sociaal vlak, inclusief de openbare ruimte.
- Daarnaast wil de stad dat inwoners in hun eigen stad melding van schade kunnen doen en niet via het CVW in Appingedam.

Publieke regie:

- De gemeente Groningen ziet het besluit van de minister om een vorm van publieke regie in te richten als een belangrijke stap in de goede richting; over de invulling is de stad het in grote lijn eens met de minister.
- Behalve over het punt van de organisatievorm. De gemeente Groningen pleit samen met de regio voor een autoriteit die onafhankelijk en over de ministeries heen functioneert en wettelijke bevoegdheden heeft, bijvoorbeeld in de vorm van een rijkscommissaris. Dat gaat verder dan een programmadirecteur zoals de minister die voor ogen heeft.

Duidelijkheid over bouwnormen en de toepassing ervan:

- De gemeente Groningen wil dat toepassing van de bouwnorm wordt gekoppeld aan de vraag over verdere reductie van gaswinning.
- De gemeente Groningen wil dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor de consequenties van toepassing van de NPR-norm, zodat duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van inwoners of gebruikers als zij in een niet-aardbevingsbestendig gebouw wonen of werken.
- De gemeente Groningen wil dat het Rijk garant staat voor financiële nadelen als gevolg van versterking en onderzoek bij nieuwe en bestaande gebouwen. De rekening mag niet naar de regio en niet naar individuele bewoners en getroffen organisaties in het gebied.

Groningen en gaswinning – Wat vraagt de regio van het Rijk?

De aardbevingen houden Groningen al jarenlang in de greep. Inmiddels is duidelijk waar de oorzaak ligt: de winning van gas in de Groningse gasvelden. Op 16 december jl. kondigde minister Kamp het definitieve winningsbesluit voor het Groninger gasveld aan. Hij heeft met dit besluit een stap tot enige reductie van de gaswinning gezet, maar er is meer nodig om de veiligheid van onze inwoners te waarborgen, de lasten en lusten van de gaswinning in evenwicht te brengen en het vertrouwen van de Groningse bevolking te herstellen.

Wat heeft de regio nodig?

Het akkoord 'Vertrouwen op Herstel en Herstel van Vertrouwen' leek begin 2014 een voldoende antwoord op de problematiek en de toen bekende feiten. De situatie is sindsdien wezenlijk veranderd. Zo is het gebied waar de impact van de aardbevingen merkbaar is, groter geworden. In de stad Groningen en de gemeenten Hoogezand en Menterwolde is in 2014 bij duizenden woningen schade veroorzaakt. De uitvoering van het akkoord stagneert. De afwikkeling van complexe schadegevallen verloopt traag en moeizaam en de uitrol van preventieve versterking van woningen komt nauwelijks op gang; het is een zeer complexe opgave. Daarnaast bestaat nu meer kennis van en inzicht in de gevolgen van aardbevingsproblematiek. De minister verwacht dat de zwaarste bevingen nog moeten komen (brief 16-12-2014). Dit alles heeft bij ons tot het besef geleid dat het bestaande maatregelenpakket niet meer toereikend is en moet worden aangepast.

1. Meer inzicht in de risico's van gaswinning

De regio blijft aandringen op meer duidelijkheid over de risico's van gaswinning. Een helder beleid hierover en een duidelijke methodiek om de veiligheidsrisico's te berekenen zijn daarin onontbeerlijk. Meer kennis is een voorwaarde om de veiligheid van inwoners te kunnen waarborgen. Ook bij de versterkingsopgave in de regio is helder risicobeleid en meer kennis over de seismische dreiging noodzakelijk voor een goede gestructureerde aanpak.

2. Veiligheid van de inwoners voorop, aanpak beginnen bij de bron

Voor de regio staat de veiligheid van haar inwoners voorop. Gemeenten en provincie willen die zoveel mogelijk kunnen garanderen. Dat staat onder druk door de risico's op bevingen. Het veiligheidsprobleem moet worden aangepakt, te beginnen bij de bron. De omvang van gaswinning nog nooit zo hoog geweest als in de piekjaren 2010 - 2014, toen de grens van 40 miljard Nm³ werd gepasseerd. Het besluit van de minister om de gaswinning terug te brengen tot 39,4 miljard Nm³ is een stap, maar het niveau van winning ligt nog altijd fors hoger dan de periode 2000-2009, toen het gemiddelde op 30,9 miljard Nm³ lag. Doordat gas onttrokken wordt uit de bodem neemt de compactie in de ondergrond toe. En een grotere compactie betekent een grotere kans op aardbevingen. Reductie van gaswinning neemt het risico van bevingen niet weg, maar kan het mogelijk wel vertragen. Daarmee wint de regio kostbare tijd die nodig is voor de versterkingsopgave van duizenden woningen de komende jaren.

3. Onderzoek naar alternatieven en oplossingen

De spankracht in de Groninger samenleving neemt af en daarmee het draagvlak voor de winning van aardgas in de Groninger gasvelden. Het is nodig om te zoeken naar alternatieven en naar oplossingen. De regio pleit voor serieus onderzoek, zoals naar de mogelijkheden en kansen van het injecteren van het reservoirgesteente met stikstof.

4. Uitbreiding van het werkingsgebied van het akkoord

Aanvullende afspraken, maatregelen en voorzieningen zijn nodig voor de burgers van de gemeenten waarvan duidelijk is geworden dat zij ook schade ondervinden van de aardbevingen. Dit geldt met name voor de gemeenten Hoogezand, Menterwolde en de stad Groningen. Er is nu ongelijkheid tussen de inwoners van de 9 gemeenten die partij zijn bij het akkoord en inwoners met schade buiten deze 9 gemeenten. Dit moet zo snel mogelijk worden rechtgezet.

5. Een toegesneden aanpak op de specifieke situatie van de stad Groningen

De stad Groningen kampt met specifieke vraagstukken, waarvoor een toegesneden aanpak noodzakelijk is. De stad, dichtbevolkt met 200.000 inwoners, is de economische motor van de provincie. De economische continuïteit wordt door de bevingen bedreigd. Maatregelen en middelen voor versterking en preventie zijn noodzakelijk om als Stad Groningen sterk te blijven. De stad herbergt voor de regio belangrijke functies en grootschalige voorzieningen, waaronder het UMCG, de Hanzehogeschool en de RUG. De kosten van zwaardere constructies van nieuwbouwprojecten (ook Forum, tunnelbak zuidelijke ringweg) en het versterken van gebouwen moeten door NAM worden gedragen. NAM wijst dat tot dusverre af. Alle andere kosten die voortkomen uit de aardbevingen mogen niet ten laste van burgers, ondernemers en gemeenten komen.

6. Het inrichten van een publieke organisatie met voldoende autoriteit en doorzettingsmacht

In het afgelopen jaar is gebleken dat vooral de complexe schades en de preventieve versterking van woningen zeer ingrijpende gevolgen hebben voor inwoners van het gebied die hiermee geconfronteerd worden. Bovendien heeft preventieve versterking een grote impact op de leefbaarheid, de omgevingskwaliteit en de identiteit van buurten, wijken en dorpen. Hetzelfde geldt voor monumenten, onderwijsinstellingen, zorginstellingen en de veiligheid en continuïteit van bedrijven.

De versterkingsopgave is zeer omvangrijk en ingrijpend en zal vele jaren duren. Volgens een afgegeven indicatie van NAM moeten mogelijk 50.000 panden preventief worden versterkt, waarbij in veel gevallen mensen gedurende een langere periode elders geherhuisvest moeten worden.

Dat vraagt om een adequate publieksrechtelijke organisatie met instrumentarium voor de behandeling van vraagstukken die niet geschikt zijn voor private afdoening of die naar aard en omvang vragen om behandeling op regionale schaal. Wij bepleiten daarom de oprichting van een publieke uitvoeringsorganisatie onder eindverantwoordelijkheid van het Rijk. Voor de bevoegdheden ervan kunnen Rijksdiensten voor de Deltawerken of de IJsselmeerpolders als voorbeeld dienen. De opgave heeft een impact, complexiteit en omvang die dit rechtvaardigt.

Deze organisatie moet beschikken over voldoende slagkracht en doorzettingsmacht, dat kan rekenen op het vertrouwen van inwoners, overheden en bedrijfsleven. De regio vraagt bij de inrichting om een rijksbrede aanpak in de vorm van een onafhankelijke autoriteit die niet onderdeel is van een ministerie, maar wel valt onder ministeriële verantwoordelijkheid. Deze organisatie moet onder leiding komen te staan van een voldoende gezaghebbende persoon en een wettelijke basis hebben, waarbij verantwoordelijkheden en bevoegdheden eenduidig zijn belegd en consistentie en continuïteit worden gewaarborgd. Zo'n organisatie kan alleen succesvol zijn als het een schaalbaar en flexibel karakter heeft met de mogelijkheid om in aanpak te differentiëren. De financiering dient eveneens schaalbaar te zijn, waarbij het Rijk verantwoordelijkheid neemt voor de bekostiging.

7. Een sterke regionale inbreng binnen het publieke spoor

De publieke organisatie moet zich richten op een langjarige programmatische aanpak, naar analogie van de aanpak van Stads- en dorpsvernieuwing en het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (voor de stad Groningen), met voldoende inbreng van de regio zelf; gemeenten, ondernemers en burgers. Een sterke regionale inbreng en verankering door gemeenten en provincie bij de inrichting en het functioneren van de publieke organisatie is zeer belangrijk om het geschaad vertrouwen terug te winnen.

8. Duidelijkheid over de bouwnorm en de toepassing ervan

Duidelijkheid over de definitieve bouwnorm en in eerste instantie de NPR-richtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen en de toepassing ervan is dringend nodig. De regio werkt nu met een interim norm, waardoor in veel gevallen discussie ontstaat over welke versterkende maatregelen noodzakelijk zijn en wie de rekening betaalt. Ook de NPR is tijdelijk en een opmaat naar verankering van een aardbevingsnorm in het bouwbesluit. Provincie en gemeenten willen dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor de consequenties van toepassing van de NPR-richtlijn, zodat duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van inwoners of gebruikers als zij in een niet-aardbevingsbestendig gebouw wonen of werken. Duidelijkheid over de norm moet ook inzicht geven in welke maatregelen nodig zijn bij bestaande bouw. De regio heeft begrip voor het feit dat niet alles in één keer kan. Maar tegelijkertijd hebben we als overheden de plicht om de veiligheid van inwoners zoveel mogelijk garanderen. Daarom vindt de regio dat toepassing van de bouwnorm alleen kan worden bekeken in samenhang met de vraag over verdere reductie van gaswinning.

9. Alle schade moet worden vergoed

We houden er rekening mee houden dat tienduizenden woningen en gebouwen zullen moeten worden versterkt. Bij nieuwbouw moeten extra kosten gemaakt worden om aan de NPR-norm te kunnen voldoen. En er worden veel kosten gemaakt voor onderzoek naar de maatregelen die nodig zijn, bij nieuwbouw en bestaande bouw. De kosten moeten betaald worden door de veroorzaker: NAM. Het Rijk dient daarvoor garant te staan.

10. Eerlijke overheidscommunicatie

Communicatie over de gevolgen van gaswinning en de aanpak ervan moet gebeuren op basis van feiten, democratisch gecontroleerd. Nu wordt de informatie en voorlichting richting inwoners en partijen nog te veel gedomineerd door de private partijen NAM en CVW. Dit bemoeilijkt de weg naar herstel van vertrouwen. NAM en CVW moeten zich beperken in hun communicatie tot hun kerntaak. Het is aan de overheden gezamenlijk om te komen tot een goede communicatieaanpak over risico's en de aanpak. Ook daar ligt een belangrijke rol voor de op te richten publieke organisatie, samen met Rijk, provincie en gemeenten.

**Concept-commentaar Groninger gemeenten en provincie op advies Impact Assessment
Nederlandse Praktijk Richtlijn (8-1-2015) van de Stuurgroep NPR**

Versie 21-1-2014; opm gemeentenG9/provincie verwerkt

Geachte Minister,

Op maandag 12 januari j.l. spraken wij elkaar in Groningen onder meer over de NPR en de impact van de NPR voor nieuwbouw en bestaande bouw. Wij spraken af de integrale tekst van het advies vertrouwelijk te ontvangen, zodat wij daar een reactie op kunnen geven.

Bijgaand ontvangt u de reactie van 12 Groninger gemeenten en de provincie Groningen op het Impact Assessment Nederlandse Praktijk Richtlijn (8-1-2015) van de Stuurgroep NPR.

De publicatie van de NPR zal naar onze stellige overtuiging grote maatschappelijke en economische gevolgen hebben voor het grondgebied van onze gemeenten. Wij hebben in onze reactie aangegeven welke vragen bij ons leven naar aanleiding van het advies, welke potentiële gevolgen wij zien van publicatie van de NPR, maar wij hebben ook aangegeven wat er voor nodig is om de concept-NPR op een maatschappelijk acceptabele wijze gezamenlijk naar buiten te brengen.

Wij spraken af dat u onze reactie zult betrekken bij uw oordeelsvorming over het advies. zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

W.g.

Reactie op advies Impact Assessment Nederlandse Praktijk Richtlijn (8-1-2015) van de Stuurgroep

De Impact Assessment van de Stuurgroep NPR geeft heel duidelijk aan hoe enorm de opgave en impact van de opgave is om aardbevingsbestendig te bouwen en te versterken. Het advies is daarmee een belangrijk document, maar het leidt ook tot veel vragen en opmerkingen. Voor de duidelijkheid: wij beschikken niet over de NPR zelf; een reactie daarop zal volgen na publicatie.

Onze vragen opmerkingen beogen niet dat er nu geen actie wordt ondernomen. We hebben als regio belang bij duidelijkheid op korte termijn. Immers, op dit moment is onzekerheid een belangrijke bron van onrust en werkt het verlamdend op de benodigde daadkracht. Ondanks het feit dat er nog steeds sprake is van veel onzekerheden, moet er nu toch voortvarend aan de slag worden ge gaan met de versterkingsmaatregelen die naar verwachting hoe dan ook nodig zullen zijn (de zogenaamde no-regret maatregelen) in het licht van de veiligheid van onze inwoners.

Risico's en onderbouwing

De Stuurgroep heeft zich, in het licht van de grote onzekerheden, gericht op het aanpakken van de grootste risico's in de komende jaren, aldus de aanbiedingsbrief. Vervolgens heeft de Stuurgroep zich echter alleen op woningen gericht, terwijl bijvoorbeeld gebouwen met belangrijke publieksfuncties of vitale functies en industriële complexen grotere risico's kunnen opleveren maar geheel buiten beschouwing zijn gelaten. Die keuze wordt helaas niet toegelicht. De stuurgroep geeft alleen aan dat over niet-woningen geen algemene uitspraken gedaan kunnen worden, dat de situatie per geval bekeken moet worden en dat de inspectie geïntensiveerd moet worden. Aangezien hier potentieel grote risico's aanwezig zijn verzoeken wij de Minister om op de kortst mogelijke termijn duidelijk te maken op welke wijze hij aan deze aanbeveling uitvoering wil laten geven.

Opmerking 5.1.2e Opm G9: Reden: onvoldoende informatie beschikbaar over dit type gebouwen. Vandaar ook advies om op korte termijn te beginnen met inspecties en analyses.

De NPR hanteert als norm voor het individueel risico dat iemand komt te overlijden als gevolg van het bezwijken van een gebouw 1 op 100 duizend (p.11). Opgemerkt wordt dat deze norm gangbaar is voor bestaande bouwconstructies (p.12). Het is echter niet duidelijk waarom de NPR uitgaat van een norm die gerelateerd is aan bouwrisico's. Het gaat hier immers om risico's gerelateerd aan gaswinning (met als gevolg aardbevingen); bij risicovolle bedrijven die gewin hebben bij hun activiteit is het in Nederland standaard om uit te gaan van een norm van 1: 1.000.000. Gaswinning is een vergelijkbare activiteit. Waarom dan toch de keuze voor een lichtere norm? We dringen er bij de minister op aan om op korte termijn te komen met een risicobeleid waarin risicobeoordeling en -afweging voor de gevolgen van de gaswinning zijn opgenomen.

Opmerking 5.1.2e **Opmerking G9:** We moeten in onze reactie ingaan op het advies van de Stuurgroep impact assessment en geen vragen stellen over de NPR zelf. Dat maakt het alleen maar ingewikkelder.
Opm Gemeente Groningen (GG): We gaan hiermee ook niet in op de NPR zelf, maar op de randvoorwaarden die zijn meegegeven. En deze randvoorwaarde is wel een heel cruciale omdat deze mede de omvang van de opgave bepaalt. En de vraag stellen is toch niet verkeerd?

De stuurgroep verwijst o.a. op p. 4 en 7 naar het nieuwe winningsplan, met als boodschap dat deze een positieve invloed zal hebben op de bevingen. Wat is de onderbouwing hiervan?

Voorts verwijst de stuurgroep naar een groot aantal onderbouwende rapporten, waarvan de inhoud ons helaas niet bekend is. Ook onderzoeken naar de staat van de woningen zijn niet inzichtelijk.

Status, doorwerking en reikwijdte NPR

De NPR is niet verplichtend en niet afdwingbaar (p.13). Dat plaatst eigenaren en toezichhouders in een onmogelijke/lastige positie. Immers: wanneer eigenaren de NPR niet toepassen, maar er is vervolgens wel sprake van letselschade als gevolg van aardbevingen, dan is voor de eigenaar sprake van aansprakelijkheid en verwijtbaarheid. Het effect zal dus zijn dat de NPR onverkort toegepast zal moeten worden. Alleen wanneer het Rijk helder is over (geen) aansprakelijkheid van eigenaren op basis van deze norm zal daadwerkelijk sprake zijn van vrijwilligheid. In de huidige situatie komt de rekening deels dan wel geheel (niet-Akkoordgemeenten) voor rekening van de eigenaar. Dat is niet aanvaardbaar.

Opmerking 5.1.2e **Opmerking G9:** Niet onmogelijk maar lastig. Wordt door Stuurgroep onderkend, vandaar dat voorgesteld wordt flankerend beleid te ontwikkelen. Kunnen wij op dit moment niets aan veranderen.
Opmerking 5.1.2e Vinden wij een ongewenste afzwakking. Dit thema domineert de gesprekken van de afgelopen maanden in de Stad en is juist cruciaal om de noodzaak van NU duidelijkheid en instrumenten te onderbouwen

Daarnaast geeft de NPR geen normen voor infrastructuur (boven- en ondergronds), kunstwerken, etc. Toch is het ook hiervoor van groot belang dat duidelijk wordt wat aardbevingsbestendig bouwen inhoudt. Om te voorkomen dat er bij het ontwerp en uitvoering van deze werken (verdere) vertraging ontstaat, verzoeken wij ook hiervoor op korte termijn met normen en meerkostenregeling te komen.

Nieuwbouw en aanbouw zijnde bouw

Parallel aan publicatie van de NPR zal derhalve duidelijkheid gegeven moeten worden over de aansprakelijkheid bij niet-toepassing en zal duidelijk moeten zijn dat alle meerkosten vergoed worden.

Publicatie zonder dit ondersteunend beleid legt de door gaswinning veroorzaakte problemen neer bij vastgoedeigenaren, bewoners en bestuurders van de betrokken gemeenten.

De stuurgroep adviseert voor nieuwbouw 'vooralsnog' vergoeding van meerkosten (p. 19). De beperking in de tijd is niet aanvaardbaar. In alle gevallen zullen alle meerkosten zonder voorbehoud vergoed moeten worden. De aardbevingen zijn gevolg van menselijk handelen uit economisch gewin; niet alleen de kosten van schade, maar ook die van preventie t.b.v. veiligheid dienen nu én straks geheel te worden vergoed.

De stuurgroep adviseert voor in aanbouw zijnde bouw beoordeling van geval tot geval en het opzetten van arbitrage. Opdrachtgevers moeten NU keuzes maken. Bij verschillende projecten is reeds sprake van stagnatie en uitstel vanwege de huidige onduidelijke situatie. Op korte termijn dient dan ook in ruimhartige vergoeding van meerkosten te worden voorzien (zie ook bij bestaande bouw).

Bij de aanbevelingen over standaardisering (p.19) merken wij op dat dit voor vele gebouwen niet of nauwelijks aan de orde zal zijn. In de aanbeveling over het beperken van bouwmaterialen (p.19) kunnen wij ons niet vinden. Vanwege een commerciële activiteit wordt de keuzevrijheid zodanig beperkt dat dit kan leiden tot a. nadelige effecten op een toch al kwetsbare regionale woningmarkt en b. een aardbevingsarchitectuur die is gebaseerd op de minste kosten.

Bestaande bouw

Voor de bestaande bouw wordt eerst een inschatting van de opgave gedaan, waarna vervolgens een versterkingsstrategie wordt voorgesteld.

Inschatting opgave bestaande bouw:

In het risicogebied liggen ruim 300.000 bouwwerken, waarvan 155.000 niet-woningen. Opmerking: de stuurgroep heeft als uitgangspunt genomen de door het KNMI gemaakte contourenkaart zoals opgenomen in de NPR. Dit is het gebied binnen de buitenste contour van 0.1 grondversnelling. Wij constateren dat dit gebied aanzienlijk groter is dan wat het Ministerie tot nu toe als 'aardbevingsgebied' aanmerkt.

Van de 145.000 woningen in het aardbevingsgebied moeten 90.000 woningen versterkt worden om ze te kunnen laten voldoen aan de NPR-norm. De stuurgroep wijkt om praktische redenen af van deze norm (zie hieronder) en baseert zich daarbij onder meer op de verwachting dat de huizen sterker zullen blijken en de aardbevingen minder heftig dan waar de NPR nu van uitgaat. Zo hoeven

"slechts" 35.000 woningen nu versterkt te worden. De gevolgen van tegenvallende verwachtingen worden echter niet in beeld gebracht. Het feit dat nu al meer dan 60% van de woningvoorraad in het aardbevingsgebied niet aan de NPR kan voldoen onderstreept de enorme impact van het bouwkundig versterken.

Ca 35.000 huizen kennen een risico dat groter is dan 1 op 10.000. Versterking van deze huizen tot het niveau van de NPR zal ca € 6,5 miljard bedragen, oftewel ca. € 200.000,- per woning. Wij merken op dat in veel gevallen de waarde van de woningen (vóór 2013) lager is dan dit bedrag. Dat onderstreept de vraag naar alternatieve regelingen voor versterking (w.o. aankoop).

Versterkingsstrategie bestaande bouw:

De stuurgroep adviseert een tijdelijke minimale versterkingsnorm te hanteren van 1 op 10.000. Dit leidt tot een versterkingsopgave van de 'zwakste' 35.000 woningen. Dit voorstel is ingegeven door praktische overwegingen en het uitgangspunt dat er zo snel mogelijk substantiële veiligheidswinst behaald moet worden::

- er kunnen per jaar meer woningen van de 35.000 te versterken woningen worden aangepakt (NB: met een ambitie van 3000 dit jaar en 5000 volgend jaar preventie (excl. schade-afhandeling) houdt dit ook al een over meerdere jaren gespreide aanpak in)
- mensen hoeven minder lang hun huis uit dus de impact is individueel en collectief minder
- er zijn nog veel onzekerheden over constructieve weerstand en seismische dreiging. Mogelijk zijn daardoor de normen te streng en kan voortschrijdend inzicht ertoe leiden dat de eerste 35.000 niet nog eens hoeven te worden aangepakt (NB: voor de Jarino woningen zou dat anders 3x versterken betekenen) en dat de resterende 55.000 niet of beperkt hoeven te worden versterkt.

Er zijn volgens de Stuurgroep dus praktische redenen om tot afwijkende normtoepassing over te gaan. Een dergelijke aanpak is echter maatschappelijk *alleen* uitlegbaar als aan de volgende voorwaarden in samenhang is voldaan:

- Ook het instrument van 'minder gaswinning' wordt ingezet. Immers: als er om praktische redenen aan de gebouwenkant niet gebruikelijke veiligheidseisen kunnen worden gesteld, is er alle reden de risico's bij de bron te verminderen
- De verwachting van minder ingrijpende normen kan op basis van concrete aanwijzingen als zeer reëel worden aangemerkt. Meer kennis moet daarbij leiden tot daadwerkelijk lagere seismische dreiging. Wij kunnen dat op basis van de rapporten niet beoordelen en vragen de Minister zich hierover uit te spreken. Daarnaast hechten we groot belang aan voortdurende monitoring van de NPR om de voorgestelde lijn te kunnen blijven aanpassen op basis van nieuwe inzichten.
- De grote impact van bouwkundig versterken op grote schaal op de regio en haar inwoners vraagt ook om het monitoren van de effecten van productiemaatregelen en waar mogelijk zsm vertalen naar het versterkingsprogramma met de bedoeling de impact voor het gebied zo beperkt mogelijk te houden.
- Eigenaren worden parallel hieraan zélf in staat gesteld niet op een gefaseerde aanpak te wachten, maar kunnen zelf actie ondernemen door hetzij particuliere versterking (eigen initiatief) hetzij door verkoop dan wel huisvesting elders. Wie niet kan of wil wachten op een gefaseerde aanpak krijgt daarmee een concreet handelingsperspectief. Hierop dienen de

regelingen te worden aangepast. Bijkomend voordeel is dat hiermee de versterkingsopgave een impuls gegeven kan worden en de doelstellingen eerder kunnen worden bereikt.

- Een ruimhartige vergoeding wordt gegeven voor alle extra kosten voor de versterking van bestaande (en ook nieuwe) gebouwen. Bijvoorbeeld door standaard uit te gaan van 20% extra kosten. Alleen zo kan langdurige discussie over de kosten en juridische arbitrage worden voorkomen. Alle meerkosten en de kosten van flankerend beleid (verhuiskosten, herinrichtingskosten, gedeelde inkomsten etc.) worden vergoed. De financiën moeten aan de voorkant geregeld zijn en door het Rijk gegarandeerd worden.
- De Woningwet wordt zodanig aangepast dat de overheid verantwoordelijk is/blijft voor de extra kosten van de versterking. Als de NPR wordt opgenomen in het Bouwbesluit ontvalt immers de juridische aansprakelijkheid van de NAM voor de extra kosten van het aardbevingsbestendig (ver)bouwen.

De Stuurgroep geeft aan dat er zich in het gebied woningen bevinden die een instortingsrisico hebben groter dan 1 op 1000. Voor deze woningen wordt aan acute afkeurnorm bepleit. Om hoeveel woningen het precies gaat kan de stuurgroep niet aangeven. Als bekend zou zijn om welke woningen het gaat, dan zou parallel aan het uitbrengen van de NPR een acuut ontruimings- of versterkingsplan uitgevoerd moeten worden. De maatschappelijke onrust zal anders enorm zijn. Veel meer bewoners gaan immers vrezen dat hun woning feitelijk niet bewoond meer kan worden en er ontstaat grote onzekerheid en onrust. Nu de Stuurgroep aangeeft dat het om meer of minder dan tientallen woningen zal gaan is de veronderstelling gerechtvaardigd dat niet duidelijk is om welke woningen het gaat. Ook pleit stuurgroep voor een behoedzame aanpak (p.28), maar daarmee ontstaat dus langere tijd onduidelijkheid. De implementatie van de NPR is een buitengewoon complexe opgave voor alle betrokkenen, waarbij nog sprake is van veel onzekerheden. Het is van groot belang dat er- naast een goede uitleg van en toelichting op de NPR- in de communicatie ruimte is voor de emoties die het oproept bij mensen. We dringen aan op open, eerlijke en transparante communicatie. Vraag: welke actie wordt ingezet om direct tot een oplossing te komen en op welke wijze denkt de Minister te voorkomen dat er grote onzekerheid en onrust ontstaat.

Hetzelfde geldt overigens voor de overige woningen. De 35.000 woningen zijn een raming; voor bewoners zal het lang onzeker blijven of het hun woning betreft. Ook hier moet zeer snel duidelijkheid komen. Graag vernemen wij wanneer kan de Minister deze duidelijkheid zal verschaffen.

Daarenboven vragen wij aandacht voor de praktische consequenties van de toepassing van deze normen. Bouwkundige versterkingen hebben al bij een norm van 0.2 pga zeer ingrijpende consequenties voor bewoners. Zij zullen maandenlang elders dienen te worden gehuisvest. Veel gebouwen zullen niet doelmatig bouwkundig kunnen worden versterkt. Daarbij merken wij verder op dat de versterkingen kunnen leiden tot aantasting van de belevingswaarde en de esthetische waarde van de woningen. Aangezien daarbij hele straten en (delen van) wijken aangepakt moeten worden, is een gebiedsgerichte, integrale benadering als in de stads- en dorpsvernieuwing onontkoombaar.

Op de mogelijke verdere negatieve effecten op de woningmarkt in de regio (onverkoopbaarheid van niet-versterkte huizen, etc.) gaat de **stuurgroep** helaas niet in. Toch kan ook deze impact zeer groot

Opmerking 5.1.2e **Opmerking G9:**
Het missen van zaken die niet in de opdracht en rapportage van de stuurgroep zaten vind ik lastig te benoemen. Doe dit naast de reactie op het advies van de stuurgroep.
Opmerking 5.1.2e
Van belang om wel een integraal beeld te schetsen. De opmerkingen zijn gemaakt zonder daarmee de stuurgroep verwijten te willen maken.

zijn. Een nadere analyse van woningmarkt-effecten en mitigerende maatregelen is derhalve noodzakelijk.

Voorwaarden voor succesvolle aanpak

De stuurgroep doet aanbevelingen over een succesvolle aanpak die wij in het voorgaande met enkele andere voorwaarden hebben aangevuld.

Over de concrete vormgeving van het pleidooi voor een bestuurlijke entiteit onder regie van het rijk vindt inmiddels reeds separaat overleg plaats. Deze publieke entiteit zal op de kortst mogelijke termijn ingesteld en aan het werk moeten.

Het pleidooi voor financieel flankerend beleid en een gebiedsgerichte en gecombineerde aanpak ondersteunen wij. De Stuurgroep benadrukt het belang van een gebiedsgerichte aanpak met als opgave om in zo kort mogelijke tijd de grootste veiligheidsrisico's terug te brengen door zoveel mogelijk van de zwakste huizen in het grootste risicogebied te versterken. Een aanpak om middelen voor twee jaar beschikbaar te stellen en werkenderwijs een raming te maken voor het vervolg mag echter niet leiden tot tweejaarlijkse discussies of budgetten beschikbaar worden gesteld. De principes en regelingen dienen dan ook voor langere tijd te worden vastgelegd.

Graag pakken wij gezamenlijk het voorstel voor kennisontwikkeling op. Er lopen enkele initiatieven vanuit regio en kennisinstellingen waarop voortgebouwd kan worden. Ook hiervoor zullen apart middelen beschikbaar gesteld moeten worden..

Tenslotte onderstrepen wij het belang van een zodanig aanpak en communicatie dat maatregelen die beogen de veiligheid te verhogen niet het effect hebben dat mensen zich in hoge mate juist onveilig zullen gaan voelen.

Linnaeusborg (1)

De Linnaeusborg is het onderkomen voor de studies Biologie, Life Sciences en Technology . Het gebouw op de Zernike Campus Groningen in het noorden van de stad, is eind juni 2010 opgeleverd en in 2011 in gebruik genomen.

Bij de bouw is geen rekening gehouden met aardbevingsbestendigheid.

De dragende delen van het gebouw zijn opgetrokken uit een stalen constructie.

Het gebouw heeft drie vleugels waarvan één boven het maaiveld staat door middel van een grote overspanning. Stalen kolommen ondersteunen deze overspanning. De vleugels zijn 27 m breed en standaard ingedeeld in kantoren aan de ene zijde en lab- en practica ruimtes aan de andere zijde.

Voor de gevelbekleding is gebruik gemaakt van composietplaten vastgezet op geïsoleerde gevel afsluitende sandwich platen.

Bijbehorende documenten:

1. Linnaeusborg (ontwerp)

Zernikeborg (2)

De huidige voorzieningen voor de studies natuurkunde en scheikunde op de Zernike campus voldoen niet meer. Daarom heeft de RUG ervoor gekozen om een geheel nieuw gebouw voor een deel van de studies van de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen te realiseren.

Het gebouw zal in de zuidoost hoek van de Zernike Campus Groningen worden gerealiseerd en moet straks vijf verdiepingen krijgen, met daar bovenop een extra laag voor alle installaties. Door te kiezen voor aaneengeschakelde V-vleugels is het mogelijk om alle laboratoria aan een noordzijde van een vleugel te plaatsen. Daardoor wordt ongewenste opwarming door zoninstraling beperkt.

Het nieuwe gebouw zal een van de grootste constructies worden in Nederland en zal zo'n 1400 studenten en 850 medewerkers huisvesten. Naast kantoor- en collegeluimtes zal het gebouw ook een breed scala aan bijzondere laboratoria bevatten, waaronder fysische, (bio)chemische en trillingsvrije labs. De totale bruto vloer oppervlakte van het 200m lange gebouw zal circa 52.000m² gaan bedragen.

In 2013 is begonnen met de ontwerpen voor dit gebouw. Bij de start van het ontwerpen werd er nog geen rekening gehouden met aardbevingsbestendig bouwen. Bij het uitkomen van de interim richtlijn in mei 2014 is door de RUG besloten het ontwerp aan te passen.

Planning:

Op 22 oktober 2014 is het voorlopige ontwerp gepresenteerd. Het definitief ontwerp is voorzien medio 2015. Hierbij zullen dan ook alle maatregelen uitgewerkt zijn die bijdragen aan de aardbevingsbestendigheid van het gebouw. Eind 2016 is nu de start van de bouwwerkzaamheden gepland.

De meerkosten om de Zernikeborg aardbevingsbestendig te realiseren, zijn geraamd op €18.000.000,-.

Bijbehorende documenten:

Zernikeborg, Schade bij aardbeving (ABT-Wassenaar)

Energy Academy Europe (3)

De Energy Academy Europe (EAE) wordt in opdracht van de RUG ontwikkeld als onderdeel van de strategische oriëntatie van de RUG op onder meer duurzaamheid en energievraagstukken. Het gebouw zal worden ontwikkeld Zernikelaan op de Zernike Campus Groningen in het noorden van de stad en zal laboratoria, practica-ruimtes en diverse onderwijs- en vergaderruimtes gaan herbergen.

Het gebouw van 5 verdiepingen zal een bruto vloeroppervlak van circa 10.000m² krijgen. Daarnaast zal het voorzien worden van een schuin oplopend dak van circa 4000m² waarop zonnecellen geplaatst worden. Het dak loopt op van 8m tot 25m. De constructieve opzet van het gebouw bestaat uit betonnen vloeren en betonnen kernen. De kernen, twee per vleugel (4 totaal), stabiliseren het gebouw.

In januari 2014 lag er een definitief ontwerp voor het gebouw, waarin nog geen rekening was gehouden met aardbevingsbestendig construeren. De planning is nu dat in 2016 het gebouw gereed moet zijn.

Seismische scan:

De RUG en Hanzehogeschool hebben ABT-Wassenaar gevraagd om het ontwerp voor de EAE te beoordelen op aardbevingsbestendigheid. In maart is een eerste verkenning uitgevoerd en in oktober is de seismische scan gepresenteerd (uitgegaan van een PGA van 0,24 en Consequence Class CC2). Gaandeweg het jaar is gewerkt aan de aanpassing van het ontwerp.

Enkele conclusies en aanbevelingen van de scan:

- De in het ontwerp voorziene stabiliteitskernen kunnen de hoge belasting bij een beving niet opnemen. Versterking en verzwaring van deze constructies is nodig.
- Het dak werkt als één vlak en zal vervormingen doorgeven aan de dakranden en bovenzijde van de gevels. Aansluitingen van constructies moeten deze beweging mogelijk kunnen maken.
- Fundering zal verzwakt moeten worden om horizontale belasting te kunnen weerstaan.
- Hellende kolommen in noordgevel worden zeer zwaar belast bij een beving. Voor een aardbevingsbestendige constructie zal hier voor een andere oplossing gekozen moeten worden.

Nadere uitwerking:

- Definitieve berekening naar aanleiding van DO/besteksmodel
- Seismisch detailleren beton- en staalconstructie.
- Seismisch detailleren gevel
- Seismisch detailleren bouwkundige constructie volgens ASCE 41-13

De meerkosten zijn op het moment geraamd op €2.500.000,-

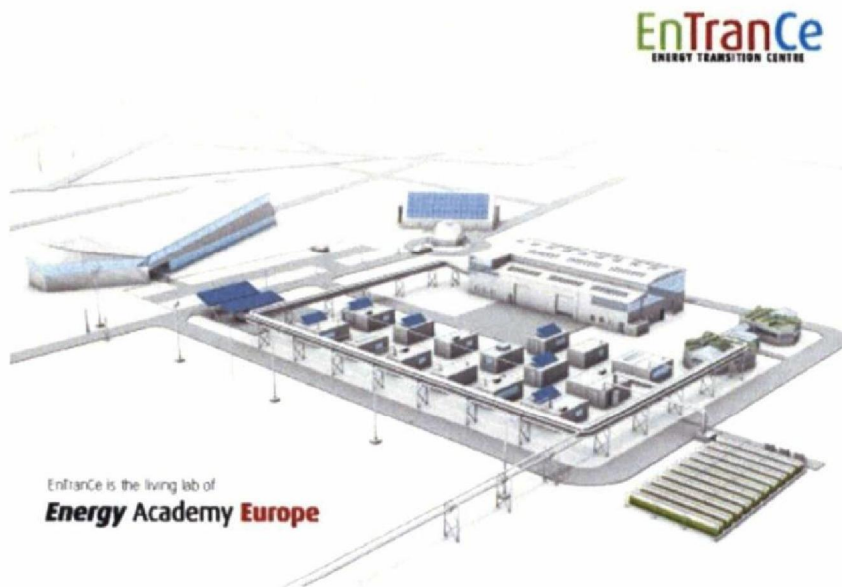
Bijbehorende documenten:

1. Aardbevingen en de Energy Academy Europe, Rijks Universiteit Groningen, concept (ABT-Wassenaar, 06-03-2014)
2. Seismische scan (bouwkundig) Energy Academy Europe (ABT-Wassenaar, 12-10-2014)
3. Constructief ontwerpproces om te komen tot een aardbevingsbestendig ontwerp (ABT-Wassenaar)

EnTranCe (4)

Een belangrijk onderdeel van de Energy Academy Europe is de proeftuin voor toegepast onderzoek op het gebied van op het gebied van duurzaamheid en energie: het Energy Transition Centre (EnTranCe). Het complex bevindt zich op de Zernike Campus Groningen in het noorden van de stad. Vorig jaar zijn de bouwwerkzaamheden gestart.

Op het terrein van EnTranCe komen een hoofdgebouw van twee verdiepingen, diverse bijgebouwen en een loods met proefopstellingen, waaronder een ringleiding voor biogas.

Onderzoek naar Aardbevingsbestendigheid:

Het oorspronkelijke ontwerp op basis waarvan de werkzaamheden zijn gestart, is bij het verschijnen van de interim richtlijn aardbevingsbestendig bouwen door ABT-Wassenaar getoetst. Gedurende dit onderzoek is het werk stilgelegd. Uitgegaan is van een PGA van 0,22, CC3 voor het hoofdgebouw (klasse hoger dan gebruikelijk, maar op advies ABT gehanteerd) en CC2 voor de bijgebouwen (gangbaar voor een onderwijsgebouw).

Conclusies onderzoek

Uit het onderzoek van ABT is gebleken dat het ontwerp niet aardbevingsbestendig was. De constructie was onder andere kwetsbaar door het gebruik van een (zwaar) betonnen dak, waarvoor in het ontwerp gekozen is vanwege de klimatologische eigenschappen. Bij de glazen overkapping bestond bijvoorbeeld het risico van losrakende glaspanelen.

De volgende aanpassingen zijn onder andere voorgesteld:

- Vervangen betonnen dak voor een lichter metalen dak.
- Verzwaren stabiliteitsverbanden en aanbrengen extra wapening en verbindingen in staalconstructie en betonvloeren.
- Extra funderingspalen t.h.v. van verzwaaarde stabiliteitsverbanden.
- Draggers glasconstructie overkapping aanpassen om losraken glaspanelen te voorkomen.
- Overkapping constructief gescheiden van hoofdgebouw om wederzijdse beïnvloeding te voorkomen.

Zonneveld ingenieurs heeft een second opinion uitgevoerd en geconcludeerd dat met de door ABT voorgestelde aanpassingen de constructie de berekende aardbevingsbelasting aan zal kunnen. De Hanzehogeschool heeft vervolgens besloten de aanbevolen aanpassingen te laten uitvoeren.

De kosten door de bouwstop en de aanpassingen (deels van de al gerealiseerde bouwdelen) bedragen totaal €1.005.134,-

Bijbehorende documenten:

1. Aardbevingen en EnTranCe, concept (ABT-Wassenaar, 25-05-2014)
2. 4884 EnTranCe, Hanzehogeschool, Groningen (ABT-Wassenaar, 16-06-2014)
3. Review seismic berekening EnTranCe gebouw Groningen (Zonneveld ingenieurs, 07-07-2014)

Wiebengacomplex:

Het Wiebengacomplex staat aan het Eyssoniusplein in de Professorenbuurt en bestaat uit meerdere bouwdelen, waarvan de delen uit 1922-23 Rijksmonumentale status hebben. Deze bouwdelen zijn opgetrokken uit betonnen kolommen, vloeren en balken. In de jaren '50, '60, '70 en '90 is het gebouw uitgebreid. Op het moment zijn de opleidingen voor Gezondheidsstudies en Verpleegkunde er gevestigd en is er een uitbreiding in voorbereiding op de binnenplaats. De uitbreiding zal twee verdiepingen gaan bedragen en de dragende constructie van het dak is aan de buitenzijde van het bouwvolume voorzien. Op de eerste verdieping zal het gebouw door middel van luchtbruggen verbonden worden met het bestaande gedeelte.

Najaar 2013 is het ontwerpproces opgestart. Medio 2014 is het ontwerpproces stilgelegd om het ontwerp te toetsen aan het interim advies. Oorspronkelijk was aanbesteding in 2014 en start bouw in november 2014.

Seismische scan:

ABT-Wassenaar heeft voor het bestaande en nieuw te bouwen complex een seismische scan uitgevoerd. Voor scan is uitgegaan van een PGA van 0,24 en CC2. Het bestaande deel en het ontwerp voor de nieuwbouw bleken niet aardbevingsbestendig te zijn.

Enkele conclusies m.b.t. ontwerp nieuwbouw:

- Smalle lange vorm relatief ongunstig voor stabiliteit.
- Aparte draagstructuur voor dakvloer en verdiepingvloer, waardoor er relatief grote onderlinge verplaatsingen kunnen ontstaan. Met name een punt van aandacht bij de onderlinge aansluitingen en de luchtbruggen.
- Y-vormige kolommen voor dragende constructie dak voldoen niet bij een beving.

Enkele conclusies m.b.t. bestaande bouw:

- Onbekend of er afdoende wapening in de huidige betonconstructie zit.
- Gebouwdelen staan strak tegen elkaar zonder dilatatie. Gebouwdelen gedragen zich verschillend bij een beving en op deze overgangen kunnen de bouwdelen zagezegd 'aanstoten'.
- Metselwerk is strak tussen betonconstructie geplaatst, waardoor de dragende constructie beïnvloed kan worden.

Voortgang:

Nieuwbouw: Er is inmiddels een nieuw aardbevingsbestendig ontwerp gemaakt, dat op het moment uitgewerkt wordt in een technisch ontwerp. Voor publicatie van de aanbestedingsstukken worden deze getoetst aan de nog te verschijnen NPR.

Bestaande bouw: Aantal scenario's voor het vervolg is geformuleerd. Op het moment is er voor gekozen om aanpassingen die kunnen worden meegenomen in het project worden meegenomen. Andere zaken worden nog 'geparkeerd' in afwachting van overkoepelende planvorming. Aanpassingen in de stabiliteit van de bestaande delen zijn ingrijpend en kostbaar.

De meerkosten bedragen circa €1.300.000,-

Bijbehorende documenten:

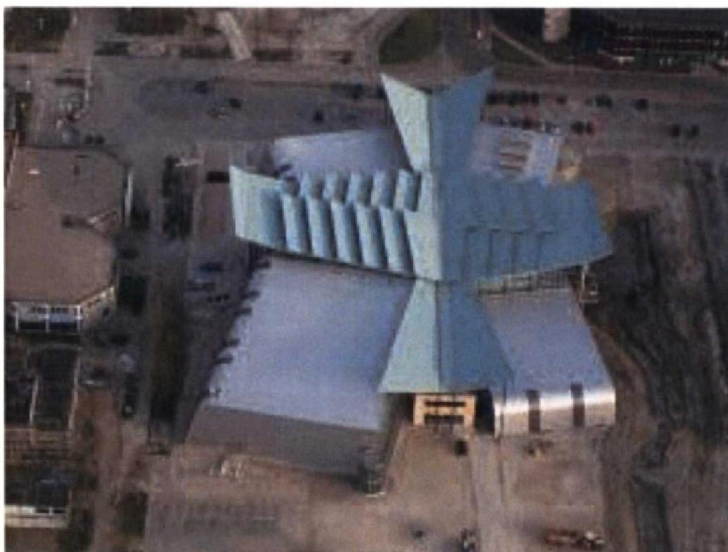
1. Seismische scan nieuwbouw Wiebenga (ABT-Wassenaar, 1-11-2014)
2. Seismische scan Wiebenga-complex, bouwdeel A-D (ABT-Wassenaar, 1-11-2014)

Willem-Alexander sportcomplex (6)

Het W.A. sportcomplex huisvest het instituut voor sportstudies en is gevestigd aan de Zernikelaan op de Zernike Campus Groningen in het noorden van de stad. Het gebouw is eind 2007, begin 2008 opgeleverd en in gebruik genomen. Bij de bouw van het gebouw is er geen rekening gehouden met eventuele aardbevingsbelasting op het gebouw.

De basis plattegrond van het gebouw bestaat uit 4 'doos' volumes welke in een Andreaskruis ten opzichte van elkaar zijn geplaatst. In de ruimte tussen de bouwdelen (de centrale hal) zijn enkele volumes los of 'zwevend' in de ruimte geplaatst. De centrale hal is overdekt met een grote stalen kap, die ondersteund wordt door een stalen frame in de vorm van twee bomen.

In het gebouw zijn, naast reguliere onderwijsfaciliteiten, onder andere een zwembad en een sporthal aanwezig.

Nieuwe Protonenfaciliteit (7)

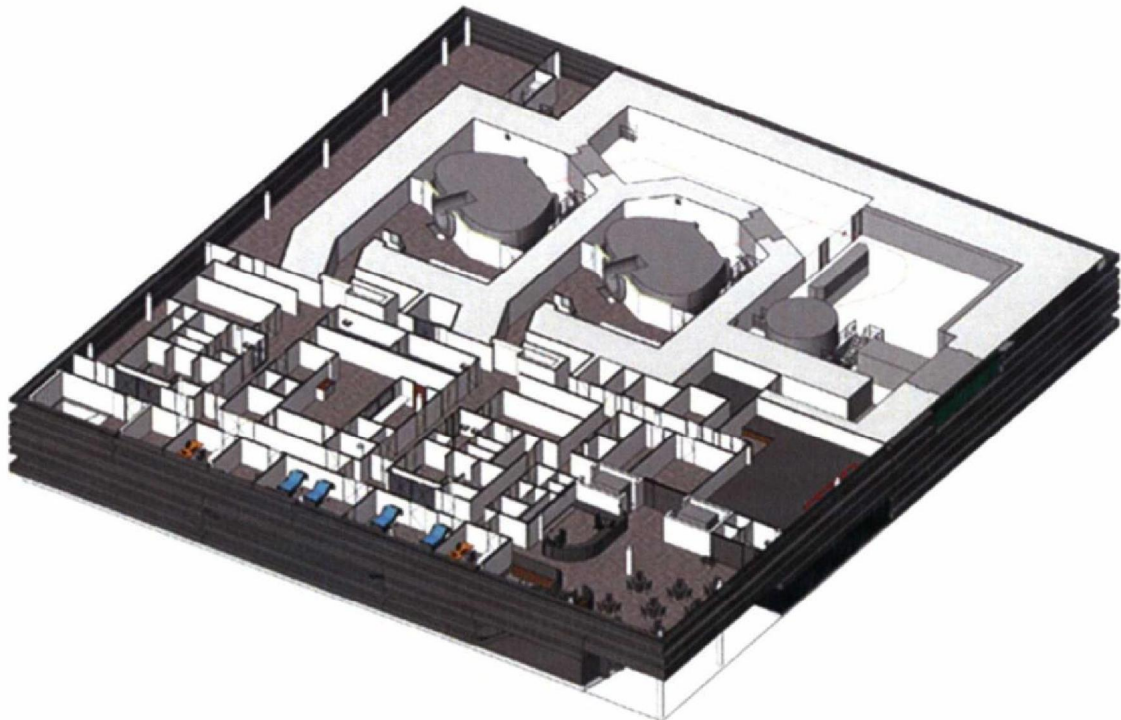
Realisatie nieuwe faciliteit voor de behandeling van tumoren met stralingstherapie.

Dit gebouw wordt gerealiseerd op de noordoosthoek van het UMCG terrein (hoek Vrydemalaan en de S.S. Rosensteinlaan) en zal ongeveer 50x50m beslaan.

- De inrichting van het gebouw bestaat uit twee hoofdstructuren met twee verdiepingen: een behandelingsruimte en een klinisch gedeelte. Het gehele gebouw wordt op palen gefundeerd. Vanwege het behandelproces zijn beide delen gekoppeld.
- De behandelunits in het gebouw worden omgeven door zware betonnen muren, vloeren en dak, om straling tegen te houden, met daaronder een cyclotron (stralingsbron).
- De klinische ruimtes, voor voorbereiding van behandelingen en verdere verlening van zorg, bestaat uit een 'standaard' constructie.
- De start van het gebouw is gepland in het voorjaar van 2015. En de eerste behandelingen zijn voorzien in 2017. De opdrachtgevers UMCG en PTCG hebben opdracht gegeven aan ABT-wassenaar voor het ontwerp van een aardbevingsbestendig gebouw.

Belangrijke faciliteit binnen een multidisciplinair behandeltraject:

- Nieuwe protonen bestralingstherapie van tumoren met minder schadelijke bijwerkingen. Latere oplevering gebouw zal ertoe leiden dat noodgedwongen oude behandelmethoden gebruikt moeten worden (wachten met behandeling is namelijk nog schadelijker voor een patiënt).
- Onderdeel van multidisciplinair traject, overplaatsing naar andere faciliteiten daardoor niet eenvoudig, ook vanwege patiënten aantallen.

Onderzoek naar aardbevingsbestendig ontwerp (ABT-Wassenaar, concept):

Voorlopige uitgangspunten op het moment. Nog ongeveer twee maanden nodig voor verdere uitwerking en technisch ontwerp.

Enkele aannames bij rapport: PGA 0,24, Consequence Class CC3 (gangbaar voor ziekenhuizen).

Onderzoek erop gericht om inzicht te krijgen in het volgende:

- Te hanteren uitgangspunten/principes
- Gedrag van gebouw bij aardbeving
- Onderzoek naar verschillende varianten voor de fundatie
- Meest geschikte oplossingsrichtingen
- Andere structurele aspecten
- Resultaten architectonische seismische scan

Over de te gebruiken funderingswijze wordt er in de conceptversie al een advies gegeven.

Bijbehorende documenten:

1. Earthquake resistant design Proton facility Groningen (ABT-Wassenaar, concept 5-12-2014)
2. Report on Proton facility UMCG Groningen (FUGRO, 3-12-2014)

Nieuwbouw Centrale SterilisatieAfdeling, SteriNoord (8)

Op de centrale sterilisatieafdeling (CSA) van het UMCG en OZG ziekenhuis worden medische hulpmiddelen gesteriliseerd. Een dergelijke inrichting is van groot belang voor de bedrijfsvoering van de ziekenhuizen en bij grote calamiteiten.

Medio 2014 is er aanbesteed en de start van de bouw aan de Jeverweg op bedrijventerrein Eemspoort zal in het voorjaar van 2015 zijn. Het gebouw zal een oppervlak krijgen van 1900m²

Hoog risicoprofiel m.b.t. aardbevingen:

Complexe infrastructuur gebouw:

Voor een goede en veilige werking van een CSA is het noodzakelijk dat de diverse ruimtes van elkaar gescheiden zijn en het binnenklimaat strikt gereguleerd is. Hiervoor zijn er speciale inrichtingen nodig in het gebouw, o.a. luchtsluizen, luchtbehandelingsapparatuur en sterilisatoren.

Kritische processen met voorgeschreven wettelijke kwaliteitseisen:

Uitval van apparatuur, of wegvallen van de compartimentering als gevolg van een aardbeving, zal er toe leiden dat de CSA niet meer volgens de kwaliteitseisen kan werken.

Scan aardbevingsbestendigheid besteksontwerp CSA:

ABT Wassenaar heeft in opdracht van het UMCG een onderzoek uitgevoerd en aanbevelingen gedaan. Doel van onderzoek was inzicht krijgen in mate waarin het besteksontwerp voldoet aan de eisen van aardbevingsbestendigheid.

Enkele aannames bij scan: PGA 0,30, Consequence Class CC2 (gangbaar voor industriegebouwen).

Enkele bevindingen:

- Verschillen in gedrag bij aardbeving voor hoofd- en bijgebouw (staal- en kalkzandsteen constructie)
- Hoofdgebouw niet torsiestijf door toepassing twee prefab-delen
- Door indeling assymetrische krachtenverdeling

Enkele aanbevelingen n.a.v. onderzoek:

- Toepassen licht staaldak i.p.v. betondak
- Gelijkmatige verdeling en uitvoering van windbokken
- Extra funderingspalen
- Loskoppelen van techniekgebouw en uitvoeren met staalconstructie, of integreren van techniekgebouw in hoofdgebouw.
- Gebruik van gelaagd glas

De meerkosten van deze aanpassingen, waarbij ook aanpassingen aan de installatietechniek bijkomen, bedragen circa €500.000,-.

Bijbehorende documenten:

1. Seismische scan CSA gebouw Jeverweg (ABT-Wassenaar, 7-10-2014)
2. Bouw & infra projecten, Aardbeving bestendig maken gebouw Sterinoord (A. Vedder 20-10-2014)

OBS De Starter (9)

Het betreft hier een uitbreiding van basisschool de Starter.

Een dependance van OBS de Starter wordt gevestigd bij één van de gebouwdelen van een bestaand scholencomplex aan de Verzetstrijderslaan 2 in Groningen, dat in 1958 gebouwd is als onderwijscentrum en een paar jaar geleden de status van jong monument heeft gekregen.

De MBO-onderwijslocatie, die gevestigd is in het bestaande scholencomplex, heeft inmiddels een geringere ruimtebehoefte, zodat één van de vleugels met leslokalen daarom de bestemming van dependance van de basisschool de Starter kan krijgen, het gaat om de huisvesting van groep 1 t/m 3 inclusief kinderdagverblijf.

De dependance van de Starter wordt gevestigd in de vleugel met bestaande leslokalen, dat grenst aan de Paterswoldseweg en bedraagt 800m². Het gebouw wordt aan de oostzijde vergroot met een constructie van o.a. hout en een glazen pui waarin nieuwe gangen en studieplekken komen. Er wordt deels boven de bestaande vleugel gebouwd.

In 2014 is begonnen met de realisering van deze uitbreiding. Planning is dat in februari/maart 2015 de bouwwerkzaamheden klaar zijn.

Aardbevingsbestendigheid:

- Glazen pui kan in het geval van een aardbeving een risico betekenen voor de aanwezigen door eventueel vallend glas.
- Uit onderzoek door ingenieursbureau Dijkhuis is gebleken dat in de lengterichting het gebouw kwetsbaar is bij aardbevingen. Het pand bestaat veelal uit dwars muren en heeft weinig muren in de lengterichting.
- Versterken van het gebouw voorgesteld door middel van stalen portalen. Geschatte meerkosten hiervoor zijn ca. 450.000 excl. BTW

Bijbehorende rapporten:

1. Geotechnisch onderzoek betreffende uitbreiding OBS de Starter (FUGRO).
2. Funderingsonderzoek betreffende uitbreiding OBS de Starter (FUGRO).
3. Berekening t.b.v. bouwaanvraag (Dijkhuis)

4. Toelichting bouwaanvraag gemeente Groningen (Dijkhuis)
5. Berekening fundering (Dijkhuis)
6. Berekening bovenbouw (Dijkhuis)
7. Berekening wapening n.a.v. paalmisstanden (Dijkhuis)
8. Statische berekening (STEP engineering)
9. Principe details (STEP engineering)
10. Principe details, aansluitdetails (STEP engineering)
11. Aanvullende beschouwing koppeling aan bestaand (STEP engineering)
12. Paal specificatie (IJB heipalen)
13. Verwerkingsvoorschriften heipalen (IJB heipalen)
14. Elementen overzicht begane grondvloer en 1^e verdiepingsvloer (STEP engineering)
15. Elementen overzicht dakvloer (STEP engineering)
16. Ankerplan (STEP engineering)
17. Plattegronden (STEP engineering)
18. Doorsneden (STEP engineering)
19. Plattegrond dakvloer (STEP engineering)
20. Tekeningenlijst (Dijkhuis)
21. Palenplan (Dijkhuis)
22. Fundering en begane grondvloer (Dijkhuis)
23. Verdiepingsvloer en dakvloer (Dijkhuis)
24. Prefab beton lateien bestaand metselwerk (Dijkhuis)
25. Wapening fundering (Dijkhuis)
26. Extra wapening n.a.v. Paalrevisie (Dijkhuis)

Het Groninger Forum (10):

Aan het nieuwe plein (achter de oostwand van de Grote Markt), op de plek van de voormalige parkeergarage, de filmzalen van Images en de Werkmanschool, komt het Groninger Forum.

Het gebouw krijgt een BVO van 34.000 m² waarvan 10 bouwlagen boven het maaiveld en 5 bouwlagen ondergronds. Het Groninger Forum zal uiteindelijk 45m hoog worden en meerdere publieksfuncties gaan herbergen. Onder het Groninger Forum worden een ondergrondse parkeergarage met 380 parkeerplaatsen en fietsenkelder met 1.400 stallingsplaatsen gerealiseerd.

Het project is gestart in september 2012. (totale investeringskosten €72 miljoen) en is volgens de bouwnorm uit 2003 ontworpen. Inmiddels (januari 2015) is de bouw op maaiveldniveau aanbeland.

Doorrekening op aardbevingsbestendigheid:

Door ABT-wassenaar is een onderzoek uitgevoerd naar het gedrag van de huidige hoofddraagconstructie bij een aardbeving. Hierbij is een analyse van stalen constructieonderdelen en een aantal principiële verbindingen gedaan, o.b.v. de uitgangswaarden van de interim richtlijn.

Bevindingen onderzoek:

- Maximale belasting 1,8 tot 4,5 keer groter
- Staalconstructie gevoelig voor aardbeving
- Risico op persoonlijk letsel
  - Substantiële onderdelen westzijde overbelast bij maximale versnelling
- Niet elke aardbeving leidt tot constructieve schade
- Interieur, installatie en bouwkundige schade leidt mogelijk tot letsel
- Verbindingen zwakste schakel

Het gebouw opnieuw bouwen (sloop van al gerealiseerde delen) en nieuwbouw volgens richtlijn, zou tot een geschatte € 35.016.450,- aan meerkosten leiden.

Nu is er voor gekozen om verder te bouwen en gelijktijdig uit te werken:

- Aanvullend onderzoek en maatregelen treffen
- Her-engineering (onderdelen van) gebouw

Bijbehorende rapporten:

1. Groninger Forum. Inventarisatie schadegevoeligheid hoofddraagconstructie bij aardbeving. (ABT-Wassenaar, 18-08-2014)
2. Groninger Forum. schadegevoeligheid hoofddraagconstructie bij aardbeving. (ABT-Wassenaar, 11-11-2014)

De Zuidelijke Ringweg (11)

De zuidelijke ringweg is zo'n twaalf kilometer lang en loopt dwars door de stad Groningen, ongeveer van Hoogkerk naar Euvelgunne. De weg is belangrijk voor het verkeer van en naar de stad, maar ook voor het verkeer dat Groningen passeert. Bij dit project werken Het Rijk (RWS), de gemeente Groningen en provincie Groningen samen.

Al deze ingrepen worden nodig geacht voor een bereikbare stad en regio in de toekomst, voor een betere kwaliteit van de woon/leefomgeving en voor meer verkeersveiligheid.

Voor het project heeft Het Rijk een budget beschikbaar van 693 miljoen euro.

Complex project:

Het plan voor de zuidelijke ringweg is erg omvangrijk. Het bestaat uit verschillende ingrepen en civieltechnische bouwwerken, waaronder nieuwe aansluitingen, extra rijstroken (met gedeeltelijk verdiepte ligging) en ongelijkvloerse kruisingen.

Het project zit nog in de ontwerpfase. Het Tracébesluit is op 29 september ondertekend. Nu wordt er gewerkt aan een definitief ontwerp.

In december 2014 is begonnen met de aanbestedingsprocedure, na het tekenen van de realisatieovereenkomst door de drie samenwerkende overheden.

Onderzoek naar aardbevingsbestendigheid:

Adviesbureau Deltares heeft een onderzoek gedaan in opdracht van het Rijk naar de gevolgen van aardbevingsbestendig bouwen voor de aanpak Ring Zuid

Uitkomsten voor zover bekend:

- Het ontwerp is binnen de grenzen van het Tracébesluit maakbaar zoals voorgenomen.
- Wel zouden bij de kunstwerken extra maatregelen verwerkt moeten worden (bewapening etc). Een kostenindicatie hiervan is ons niet bekend.

Implicaties voor het project:

De zorgen bij de gemeente liggen in het belang 'best for project' en het risico dat bij meerkosten gewenste scope uitbreidingen en maatregelen voor de omgeving niet gerealiseerd kunnen worden, of dat de scope zelfs versoberd wordt. De kosten om het project aardbevingsbestendig te maken, gaan ten laste van het projectbudget.

Amkemaheerd (12)

De Amkemaheerd is een bestaand zorgcentrum (bouwjaar 1988/1989) aan de Amkemaheerd 385 t/m 515 in de wijk Beijum in het Noordoosten van de stad Groningen. De eigenaar van het gebouw is de Christelijke Woningstichting Patrimonium.

Het appartementengebouw is gebouwd in een L-vorm en bestaat deels uit 4 en deels uit 5 bouwlagen en heeft een bruto vloer oppervlak van circa 7.050m².

Het gebouw is opgetrokken uit gevelsteen voor de dragende buitenmuren en kalkzandsteen voor de dragende binnenmuren. Deze muren zijn op een raamwerk van betonbalken en palen geplaatst. Om de vier appartementen is er een vloeronderbreking voor akoestische dilatatie, de gevels zijn niet gedilateerd.

Onderzoek naar aardbevingsbestendigheid:

Door ABT-Wassenaar is een seismische scan uitgevoerd gebaseerd op de Amerikaanse ASCE norm. 'Life safety' is als uitgangspunt genomen voor de scan. In de scan is vastgesteld dat een aantal gebouwonderdelen niet voldoen aan de eisen voor aardbevingsbestendigheid.

Enkele bevindingen van de scan (voor een totaal overzicht zie rapport ABT):

- Kanaalplaatvloeren zijn onderling beperkt gekoppeld en niet voorzien van een gewapende druklaag, dit resulteert in verminderde schijfwerking (horizontale stabiliteit).
- Balkons zijn opgelegd op metselwerk en dus niet gekoppeld aan hoofdconstructie, waardoor bij een seismische belasting de balkons van het dragende metselwerk af kunnen schuiven.
- Metselwerk kan bij geconcentreerde belasting bezwijken.
- Scheidingswanden zijn vermoedelijk onvoldoende verankerd, om omvallen te voorkomen bij een zwaardere beving.

Oplossingsrichtingen (o.a.):

- Koppelen kanaalplaatvloeren.
- Dragende wanden en gevel voorzien van wandsteunen.
- Koppelen balkons aan dragende constructie.
- Borgen ramen tegen uitval en controleren borging trappen en andere elementen.

De voorgestelde constructieve ingrepen zijn erop gericht de veiligheid tijdens een aardbeving te vergroten. De ingrepen zijn kostbaar en ingrijpend. Op basis van de scan zijn er echter nog geen inschatting van de kosten gemaakt.

Bijbehorende rapporten:

1. Seismische scan, Zorgcentrum Amkemaheerd Groningen (ABT Wassenaar, 10-12-2014)
1. Bouwaanvraag, 1987
2. Aanvraag bouwvergunning en publicatie in DVHN, 1988

Eerste verkenning financiële consequenties aardbevingen

Inleiding

Groningen is een compacte stad met ruim 200.000 inwoners. Het telt ongeveer 100.000 gebouwen, waaronder moderne hoogbouw, eeuwenoude monumenten, twee ziekenhuizen met een regionale functie, tientallen scholen en twee grote instellingen voor hoger onderwijs. Kortom een stad met een hoge mate van verstedelijking en een sterke regionale functie. De aardbevingen vormen een bedreiging voor zowel de veiligheid van haar inwoners als het goed functioneren van de stad op dit moment én in de toekomst. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de bedreiging in aard en omvang zal toenemen; de minister spreekt de verwachting uit dat in de toekomst de frequentie en kracht van aardbevingen in Groningen toenemen. Dat deze bedreiging door menselijk handelen (aardgaswinning) wordt veroorzaakt is in eerste aanleg vooral wrang. Anderzijds biedt het de mogelijkheid om het probleem en de gevolgen daarvan bij de bron aan te pakken. Hoewel in deze notitie verder niet op de mogelijkheid van het sterk reduceren van de gaswinning zal worden ingegaan, blijft het de meest fundamentele oplossing.

Deze notitie richt zich op een eerste verkenning naar de langjarige financiële effecten van **preventieve** maatregelen die vanwege de aardbevingen noodzakelijk zijn. Er is hierbij gekeken naar de gebouwde stad in brede zin. Dit houdt in nieuwbouw (in ontwikkeling én in aanbouw), bestaande bouw (versterking), utiliteitsbouw, bedrijfsgebouwen en infrastructuur (ondergronds en bovengronds). Bij deze verkenning is gekeken naar de stad als geheel, waarbij geen onderscheid is gemaakt naar eigenaarschap (wel/niet gemeente) van bezit. Die onderverdeling zou ook niet wenselijk zijn; immers de oplossing van dit complexe probleem kan enkel in gezamenlijkheid worden aangepakt; dat geldt in meerdere opzichten, maar zeker voor de organisatorische kant (hoe krijgen we het voor elkaar?) van het vraagstuk.

In deze notitie wordt niet ingegaan op de financiële consequenties van het herstellen van schade (hetgeen meermalen mogelijk is bij één object) door aardbevingen en niet op de effecten voor de economische ontwikkeling van de stad. Het is evident dat beide (imago)schades voor de stad in potentie zeer omvangrijk kunnen zijn.

Onzekerheid

De gevolgen van de aardbevingen zullen, zeker met frequenter en heviger aardbevingen in de toekomst, ingrijpend zijn. Op dit moment is echter onzeker in welke mate. Om daar een beter beeld c.q. meer gevoel bij te krijgen zullen de komende periode meerdere onderzoeken op verschillende vlakken volgen. Dat geldt ook voor de vraag naar de financiële omvang van het vraagstuk; het onderzoek bevindt zich in het beginstadium en we weten op dit moment vooral dat we niet veel weten. Het valt niet uit te sluiten dat de aard en omvang van de aanpak van het probleem vergelijkbaar zijn met de Deltawerken na de watersnoodramp uit 1953; uniek en welhaast het voorstellingsvermogen overstijgend. Rekenschap gevend aan deze onzekerheid geeft deze notitie inzicht in de mogelijke orde van grootte van het (financiële) vraagstuk.

Veiligheid

De centrale doelstelling is het borgen van de veiligheid voor de inwoners van Groningen. Dat vraagt om normen (NPR), snelle actie op locaties met de grootste veiligheidsrisico's én een langjarig traject om de gehele stad duurzaam veilig te houden.

Een vraag die daarbij speelt (en de omvang van de (versterkings)aanpak beïnvloedt) is wat wordt verstaan onder veilig? Daar waar de normen van de NPR zich richten op de kans op overlijden bij het instorten van een gebouw, kan duurzaam (of kwalitatief) veilig een bredere interpretatie zijn. Zo kan de NPR-norm wellicht bepalen dat woontoren X veilig is, omdat er een zeer kleine kans is op slachtoffers door instortingsgevaar, maar kan duurzaam veilig betekenen dat het wegzakken van het tussendeel van woontoren X met 50 centimeter niet acceptabel is. Hoewel dergelijke vragen omtrent de kaders en afbakening van het begrip veiligheid nu nog lastig of zelfs niet te beantwoorden zijn, zal het de toekomstige (versterkings)opgave beïnvloeden.

Nieuwbouw (in ontwikkeling en aanbouw)

Bij nieuwbouw in ontwikkeling zal er relatief eenvoudig kunnen worden voldaan aan de doelstelling om veilig (hetzij NPR-norm, hetzij duurzaam veilig) te bouwen. Immers de hernieuwde veiligheidseisen kunnen in het ontwerp vooraf worden meegenomen. Eerste verkenningen op dit vlak wijzen op een maximaal 15% hogere initiële bouwsom. Hoewel aardbevingsbestendig bouwen relatief eenvoudig is te realiseren in nieuwbouwprojecten die nog in ontwikkeling zijn, zal het verschil tussen de huidige en toekomstige bouwkosten moeten worden gecompenseerd. Immers de hogere kosten worden veroorzaakt door doelbewust (menselijk) handelen van een externe partij.

Het afwentelen van de hogere kostprijs van het product op de producent (ontwikkelaar/aannemer) of de afnemer (vaak particulier) zou daarnaast ook leiden tot stevige (ongewenste) marktverstoringen en daarmee de economische continuïteit van de stad bedreigen. Want ofwel de rendementen van de producent komen onder druk te staan waardoor ontwikkelen onrendabel wordt (in casu: beperktere woningbouw), ofwel de verkoopprijs van het product wordt te hoog, waardoor producten niet worden afgenomen (in casu: mensen gaan niet in de stad wonen).

Bij nieuwbouw in aanbouw is de situatie vergelijkbaar met nieuwbouw in ontwikkeling, met dien verstande dat de aanpassingskosten voor deze (kleinere) categorie (fors) hoger liggen. De belangrijkste oorzaak hiervoor is dat er naast kosten voor constructieve aanpassingen (minder dan de helft van meerkosten) bijkomende (vertragings)kosten als rente, niet in kunnen zetten personeel, arbitrage, inkomstenderving door latere oplevering, etc. ontstaan.

Een eerste inventarisatie van de hogere kosten voor nieuwbouw (in ontwikkeling en aanbouw) bedraagt grofweg 0,5 miljard euro en heeft daarmee een relatief beperkt aandeel in de totale geschatte financiële omvang (zie figuur).

Bestaande (woning)bouw

De opgave en financiële impact voor de bestaande woningbouw is aanzienlijk lastiger in te schatten dan die van nieuwbouw. Dat heeft onder andere te maken met onduidelijkheden over c.q. toepasbaarheid van de normen (bijvoorbeeld ontbrekende NPR voor appartementen en flats), het risicogebied, de exacte staat van de bestaande gebouwen, etc. In eerste verkenningen wordt een bandbreedte van de omvang genoemd van 35.000 tot zelfs 90.000¹ woningen. Een ruime bandbreedte, waarbij op dit moment onduidelijk is welke maatregelen moeten worden getroffen. Daarbij is er niet alleen onduidelijkheid over de concrete versterkingsmaatregelen van de bestaande woningen (laag- en hoogbouw), maar ook hoe zou moeten worden omgegaan met (tijdelijke maar mogelijk langdurige) verplaatsingen van bewoners naar andere wooneenheden.

In het licht van laatstgenoemde is het overigens niet ondenkbaar dat de opgave rondom de versterking van de bestaande woningbouw van directe invloed is op het realiseren van aardbevingsbestendige nieuwbouw. Een voorbeeld hiervan is het creëren van verhuiscapaciteit (bijvoorbeeld 500 eenheden per jaar) in nieuwe aardbevingsbestendige woningen. Een dergelijke maatregel zou op relatief korte termijn te realiseren zijn (zie werkplan 2015-2017).

Gezien de onzekerheden en onduidelijkheden is het kwantificeren van de financiële impact op dit moment bijzonder lastig. Daarnaast stelt de mogelijke omvang van het vraagstuk ieders voorstellingsvermogen op de proef. Een eerste globale berekening op basis van kengetallen geeft een bandbreedte van 5 – 10 miljard over een periode van grofweg 12 jaar.

Utiliteitsbouw

Utiliteitsbouw beslaat alle bouwwerken die geen woonbestemming hebben. Enkele voorbeelden:

- Gebouwen om in te werken zoals fabrieken, kantoren, scholen en opslagruimtes.
- Gebouwen voor commerciële dienstverlening zoals winkels en garages.
- Verzorgingsinstellingen zoals ziekenhuizen.
- Recreatievoorzieningen zoals bioscopen, vakantieoord en sportgebouwen.
- Nutsvoorzieningen zoals energiecentrales en rioolwaterzuiveringsinstallaties.

De kosten voor versterking van utiliteitsbouw bestaan (los van algemeen "indirecte" economische effecten voor de stad in relatie tot bijvoorbeeld werkgelegenheid of imago) naast de bouwkosten die

---

¹ Regionaal verband

de veiligheid moeten garanderen uit een veelheid aan te beredeneren, maar lastig kwantificeerbare directe effecten. Zoals de noodzaak tot een te allen tijde operationeel ziekenhuis, kosten voor thuiszittende werknemers in verband met een (tijdelijke) sluiting, inkomstenderving detailhandel door een (tijdelijke) sluiting etc.

Infrastructuur (ondergronds en bovengronds)

Groningen is de economische motor van het noorden. Bereikbaarheid over weg, spoor en water is daarbij van cruciaal belang. Een luchtfoto van Groningen laat de uitgebreide en fijnmazige (zichtbare) infrastructuur in één oogopslag zien. Zo'n luchtfoto maakt ook duidelijk dat Groningen een groot aantal kunstwerken (bruggen) kent. De aardbevingsproblematiek heeft ook op dit vlak effecten op de veiligheid (instortingsgevaar brug) en de bereikbaarheid (brug wil niet meer open) en daarmee op het economisch functioneren van de stad. De mogelijke effecten in deze pijler zijn nog ongewis en daarmee vooralsnog niet kwantificeerbaar. Nader onderzoek en bijvoorbeeld normering per kunstwerk (zijn immers het meest kwetsbaar) is nodig.

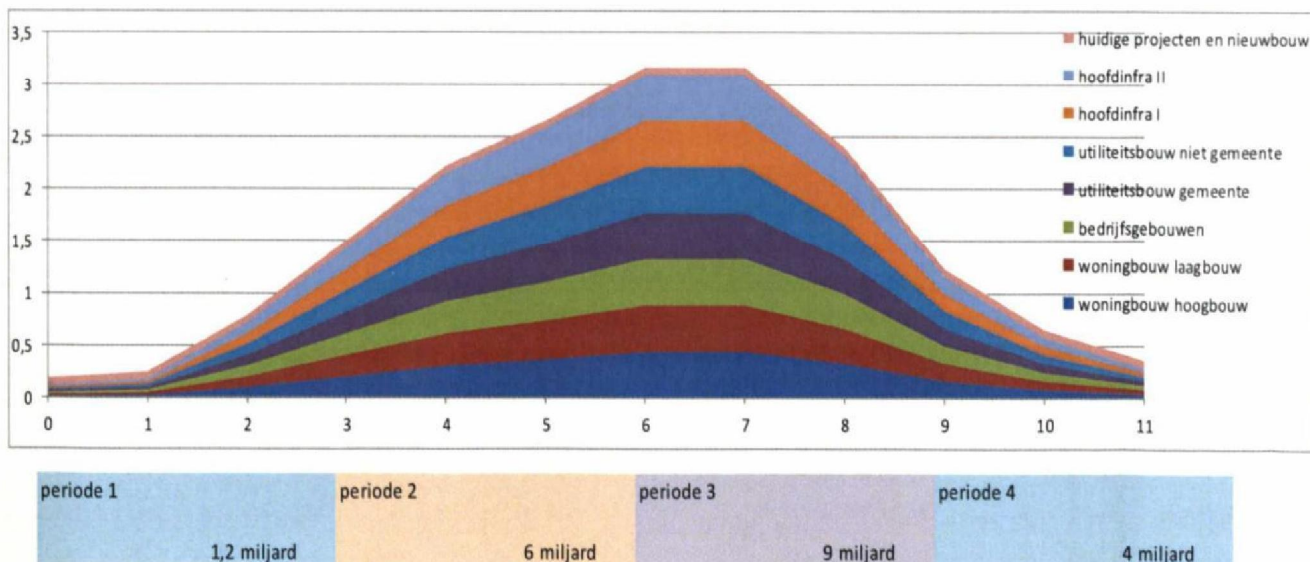
Naast de zichtbare bovengrondse infrastructuur geldt ook voor de ondergrondse infrastructuur dat de aardbevingen een mogelijk effect kunnen hebben. Daarbij valt te denken aan onder andere elektriciteits- en gasleidingen. Ook hiervoor geldt dat nader onderzoek en normeringen nodig zijn om de veiligheid en het economisch functioneren van de stad te garanderen. Vooralsnog is de financiële omvang niet kwantificeerbaar.

Meerjarige miljardenopgave

De eerste verkenning geeft een beeld van de opgave die, afhankelijk van de mate van ingrijpen aan de bron (gaswinning), varieert van enorm tot immens. Zoals eerder benoemd: een opgave met vele onzekerheden, die het voorstellingsvermogen op de proef stelt. Het geven van een totale schatting van de opgave kan dan ook niet anders dan met ruime bandbreedtes. Daarbij zijn wij ons ervan bewust dat een bandbreedte van 10-30 miljard op dit moment evenveel realiteitszin bevat als 15-25, of 5-15 miljard. Wel zijn wij van mening dat de totale opgave eerder zal liggen in de orde van grootte van 30 miljard dan 3 miljard.

In onderstaande figuur is een model geprojecteerd van het verwachte verloop van het volume in de komende grofweg 12 jaar, waarbij is gerekend met een totaal volume van 20 miljard (in perspectief: 15% van de totale gasbaten in de komende 12 jaar).

In de figuur zijn een viertal periodes te onderscheiden (opbouw, productie, productie, afbouw/onderhoud), die naast financiële ook organisatorische consequenties hebben. Afhankelijk van het vigerende voornemen ten aanzien van de gasproductie zal aan het einde van elke periode een herijking van de opgave op basis van de huidige inzichten moeten plaatsvinden. Dat vraagt naast regie en een ruimhartige financiële garantstelling (door het Rijk) ook om een flexibele aanpak op maat, schaalbare financiering én langjarig commitment.

Alle organisatiekracht in Groningen nodig

De opgave is groot. Regie en inmenging van het Rijk is daarbij essentieel en moet gekoppeld zijn aan de organisatiekracht van provincie, gemeente(n), kennisinstellingen, ziekenhuizen, woningcorporaties, Rijkswaterstaat, scholen, Meerstad en zeker ook de inwoners van de stad. Immers de (organisatie)capaciteit onderbrengen bij één van deze stakeholders voor deze opgave is naast te eenzijdig (breed commitment is nodig) bovenal ontoereikend (in perspectief: de gemeente Groningen zet in goede jaren grofweg 100 miljoen weg aan projecten).

Werkplan 2015-2017

De aardbevingsproblematiek brengt een enorme opgave met zich mee. Een opgave waarbij we moeten constateren dat er meer onzekerheden dan zekerheden zijn. Nader onderzoek naar zowel richtlijnen, normen als economische, maatschappelijke en financiële consequenties is dan ook nodig. Evenzo noodzakelijk is het ondernemen van concrete actie, zoals het bieden van ruimhartige compensatie van meerkosten op lopende investeringsprojecten en het treffen van (beschermende) maatregelen op risicolocaties. Ook het snel realiseren van aardbevingsbestendige woningen om straks bewoners te kunnen opvangen die (tijdelijk) moeten verhuizen zou daar zeer goed toe kunnen behoren. De komende periode zullen meerdere concrete maatregelen uitgewerkt worden. Voor deze periode van 3 jaar is op basis van eerste inschattingen een bedrag geraamd van grofweg 1,2 miljard euro.

Rijksdienst Groningen

Doel notitie

Deze notitie is bedoeld om, ten behoeve van het overleg tussen de minister en de CdK, duidelijkheid te krijgen en vast te stellen over welke punten met betrekking tot de publieke regie overeenstemming is en waarover nog besluiten genomen dienen te worden.

Aanleiding

De discussie met de provincie en gemeenten lijkt zich toe spitsten op het type functionaris (regeringscommissaris of programmadirecteur), maar gaat feitelijk over de bevoegdheden van functionaris die de organisatie leidt.

De bevoegdheden dienen afgestemd te zijn op de opdracht/ taken van de regieorganisatie en dienen zich te verhouden tot de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van betrokken partijen, in het bijzonder de publieke partijen.

Enkele kernpunten van de publieke regie zijn: verbreding van betrokkenheid en belangenafweging op rijksniveau, het gezamenlijk en vanuit gelijkwaardigheid optrekken van betrokken overheden, doorzettingsmacht en beslissingsbevoegdheid binnen de door bestuurlijke/verantwoordelijke partijen vastgestelde kaders en verbindend en coördinerend vermogen om uitvoering te bespoedigen en vertrouwen in de overheid terug te winnen.

Taken en inhoud publieke regie

In het bestuurlijk overleg is niet expliciet gesproken over de taken van de publieke regie. Daarom wordt uitgegaan van volgende taken/inhoud, zoals beschreven in het advies over de concretisering en organisatie van de publieke regie:

1. beleidsinzet in relatie tot gemeenten en provincie
2. beleidsinzet in relatie tot de rijksoverheid
3. uitvoering
4. coördinatie

1. Beleidsinzet in relatie tot gemeenten en provincie:

- voorbereiding/ontwikkeling beleidskaders en spelregels voor de afhandelingen van complexe schadegevallen (door de CVW).
- voorbereiding/ontwikkeling beleidskaders en spelregels voor een integrale, preventieve versterkingsaanpak, inclusief prioriteitstelling en condities voor de uitvoering daarvan (in samenwerking met CVW, corporaties en gemeenten).
- ontwikkelen en vormgeven van een gebiedsgerichte aanpak per gemeente en/of dorpskern (met gemeenten en burgers)
- het borgen van de kwaliteit van de gebouwde omgeving en het cultureel erfgoed door het betrekken van deskundigen (eventueel in een kwaliteitsteam)
- ontwikkelen en vormgeven van een geïntegreerde regionale gebiedsaanpak door koppeling van alle hoofdopgaven in het gebied zodat de sociale, ruimtelijke, economische en cultuurhistorische samenhang en kwaliteit wordt behouden en versterkt.
- voorbereiding beleidskeuzes/stroomlijning mediation en arbitrage/geschilbeslechting (voorziening waarmee rechtvaardig en doelmatig geschillen kunnen worden beslecht)
- overige beleidsvoorbereiding met betrekking tot bijvoorbeeld woningmarkt, verduurzaming en veiligheid.

2. Beleidsinzet in relatie tot de rijksoverheid:

- voorbereiding van kabinetsbesluitvorming (gelet op de verantwoordelijkheden van verschillende ministers) over programmering en bekostiging van de aanpak op basis van integrale jaarlijkse programma's
- bewerkstelligen van goede randvoorwaarden op het gebied van wet- en regelgeving: inzicht in en optimaal benutten van ruimte in bestaande wet- en regelgeving alsmede - waar nodig - creëren

van nieuwe en instrumenten (zowel nationaal als regionaal/lokaal). Waar nodig voorbereiden van aangepaste of nieuwe wet- en regelgeving (bijvoorbeeld analoog aan de Crisis- en herstelwet en het juridische instrumentarium behorend bij de voormalige aanpak van de stads- en dorpsvernieuwing).

- voorbereiding van andere trajecten zoals advisering inzake richtlijnen voor veiligheid-/bouwnormen en waardedaling.
- voorbereiding van de toedeling/verdeling van verantwoordelijkheden, inclusief financiële consequenties van de te maken risicoafwegingen inzake lopende bouw- en nieuwbouwprojecten. Er zullen tussen de betrokken overheden nog nadere afspraken gemaakt moeten worden over de verantwoordelijkheid voor bestaande gebouwen, zoals scholen, die niet aan de nieuwe veiligheidsnorm (NPR-norm) kunnen voldoen.

3. Uitvoering:

- gelegitimeerde besluiten over de afhandeling van complexe schadegevallen, condities/randvoorwaarden voor de integrale preventieve versterking en voor situaties waarbij het collectieve belang prevaleert boven het individueel belang (legitimatie nader te bepalen, analoog aan het juridisch instrumentarium bij de aanpak van de stads- en dorpsvernieuwing)
- publiek casemanagement (voor technisch en/of sociaal complexe en schrijnende gevallen, indien gewenst) en (deel) gebiedsmanagement, waarbij vertaling plaatsvindt van individuele preventieve versterking (door CVW) naar een integrale aanpak op gebiedsniveau (straat/ buurt/dorp). Hierbij worden ook vraagstukken over leefbaarheid, krimp en duurzaamheid/energie meegenomen. Er dient zoveel mogelijk voorkomen te worden dat belanghebbenden zich moeten wenden tot meer dan een loket, publiek casemanagement moet daarom afgestemd zijn op de processen van CVW.
- eventueel te mandateren taken/bevoegdheden van gemeenten naar publieke regie: coördinatie en versnelling van vergunningsprocedures en vergunningverlening

4. Coördinatie:

- signalering van ongeadresseerde vraagstukken en dilemma's die de (continuïteit) van de aanpak kunnen gaan belemmeren en adressering hiervan.
- andere coördinerende werkzaamheden, bijvoorbeeld gericht op eenduidige informatievoorziening aan burgers door CVW, corporaties en gemeenten.

Zijn partijen het eens over deze taken/inhoud van de publieke regie?

Bevoegdheden

In het advies zijn de volgende bevoegdheden van de regieorganisatie opgenomen:

- De publieke regie heeft een sleutelpositie in de richting van het kabinet bij de jaarlijkse vaststelling van integrale programma's inclusief de bekostiging
- Vanuit de publieke regie kunnen betrokken publiek en private partijen gevraagd en ongevraagd worden geadviseerd over alle aspecten met betrekking tot de aanpak.
- Ten behoeve van met name de uitvoerende taken van publiek regie is doorzettingsmacht aanwezig op basis van mandatering van bevoegdheden door gemeenten en – mogelijk – provincie en rijksoverheid.

Meer concreet gaat het om:

- het (laten) ontwikkelen van een integrale programma's en de bekostiging daarvan en, gehoord hebbende de provincie en gemeenten, het ter besluitvorming voorleggen hiervan aan de betrokken ministers (onderraad of Ministerraad)
- discretionaire bevoegdheid om binnen de gestelde beleidskaders (bijvoorbeeld de door de onderraad/MR vastgestelde meerjarige integrale programmering, inclusief bekostiging) nader te

prioriteren en middelen te bestemmen. Daarmee heeft de regieorganisatie de mogelijkheid om uitvoering door CVW te beïnvloeden.

- het in individuele gevallen kunnen afwijken van (beleids)kaders als maatwerk en snelheid nodig is (bijvoorbeeld het uitkopen van individuele eigenaars als de situatie daar om vraagt) eventueel met financieel maximum
- ruimtelijke coördinatie: zowel vaststelling bestemmings- of inpassingsplan als gecoördineerde voorbereiding en bekendmaking van uitvoeringsbesluiten (op basis van ruimtelijke coördinatieregeling).
- uitvoeringsbesluiten, zoals bouw- en sloopvergunningen, omgevingsvergunningen, eventuele ontheffingen van bestemmingsplannen
- aanwijzing gebieden voor modernisering en vervanging gebouwen (in Wro, komt voort uit stads- en dorpsvernieuwing, daaruit mogelijk ook andere juridische instrumenten waarvoor de regieorganisatie bevoegd wordt)
- aanschrijving in het kader van de Woningwet, onteigening
- inzet van capaciteit en middelen op bijvoorbeeld publiek casemanagement en gebiedsmanagement
- het (laten) uitvoeren van een uitvoeringstoets voordat (beleids)kader worden vastgesteld. In veel gevallen zal de regieorganisatie het initiatief nemen c.q. betrokken zijn bij de ontwikkeling van het kader. Als dat niet het geval is zo is, heeft de regieorganisatie de mogelijkheid een oordeel te geven met betrekking tot o.a. de uitvoerbaarheid.

Bevoegdheden bestuurlijke partijen die niet overgeheveld kunnen worden:

- aanpassing wetgeving en regelgeving van de centrale overheid, zoals m.b.t. de Woningwet en het bouwbesluit
- besluitvorming/vaststelling door Ministerraad van integrale jaarlijkse plannen en de daarbij behorende financiële kaders
- vaststellen kaders/beleidskeuzen, veelal met financiële gevolgen (bijvoorbeeld op dilemma's bij complexe schadegevallen of m.b.t. stroomlijning/herinrichting van mediation, arbitrage en geschilbeslechting)
- aanpassen en vaststellen van een gebiedsvisie dat als (beleids)kader moet dienen voor de integrale jaarlijkse plannen en de nadere uitwerking/prioriteitstelling daarvan.

Eventueel:

- opdrachtverlening voor en keuzes in toepassing van flankerende maatregelen

Aandachtspunt voor de kwartiermaker is de nadere uitwerking van de juridische vormgeving van de bevoegdheden, met name die gericht zijn op uitvoering. Tevens dient te worden gezien of de bevoegdheid van een uitvoeringstoets in regelgeving moet worden verankerd en in welke gevallen sprake moet zijn van unanimitieit of gekwalificeerde meerderheid (bijvoorbeeld m.b.t. de door de provincie en/of gemeenten vast te stellen gebiedsvisie).

*Zijn partijen het eens met bovenstaande bevoegdheden voor de publieke regieorganisatie?
Zijn partijen akkoord met nadere uitwerking door de kwartiermaker, zoals bovenstaand beschreven?*

Ophanging/leiding van de publieke regieorganisatie

Ophanging

Er is overeenstemming over de vormgeving: een gedeconcentreerde rijksdienst (met een interbestuurlijk deel in de regio en een interdepartementaal deel in Den Haag). In het advies wordt dat nog verbijzonderd naar een 'programmadiirectie'.

De rijksdienst staat onder verantwoordelijkheid van de coördinerend minister (namens de betrokken ministers) en wordt samengesteld uit medewerkers van de betrokken ministeries (in m.n. het Haagse deel), provincies en gemeenten (m.n. in het regionale deel).

De rijksdienst wordt beheersmatig ondergebracht bij het departement van de coördinerend minister.

Aandachtspunten voor de kwartiermaker bij de nadere uitwerking zijn het in kaart brengen van de benodigde capaciteit en expertise, de herkomst van de medewerkers (rijksoverheid, provincie en gemeenten, eventuele externe expertise) en de plaatsing/locatie. De kwartiermaker bereidt tevens de formele aspecten voor m.b.t. de het opzetten van de rijksdienst, zoals een Voorgenomen Organisatiebesluit en de arbeidsrechtelijke vraagstukken.

Zijn partijen akkoord met:

- benaming 'rijksdienst' i.p.v. 'programmadiirectie'?
- samengesteld uit medewerkers van betrokken departementen, provincie, gemeenten en, indien nodig, externe expertise?

Zijn partijen het eens met nadere uitwerking door/opdracht aan de kwartiermaker?

Leiding van de publieke regieorganisatie

De publieke regie is noodzakelijk om de aanpak te versnellen, verbreden en te intensiveren. Gezien 1. het karakter van de werkzaamheden (voorstellen voor beleidskaders en doorzettingsmacht in de uitvoering), 2. het in beginsel in stand houden van bestaande bevoegdheden bij bestuurlijke partijen en 3. het voorkomen van meer bestuurlijke drukte, gaat de voorkeur uit naar een coördinator: een meer ambtelijke figuur tussen/namens de betrokken partijen, in plaats van een politiek- bestuurlijke figuur 'boven partijen'.

De instelling van een coördinator beoogt een meer doeltreffende aanpak van problematiek, door een doelmatige organisatie van beleid en uitvoering, bundeling van beschikbare menskracht en inzet van middelen, en door besluitkracht met betrekking tot noodzakelijke maatregelen.

In dit geval betreft het beleid, uitvoering en besluitvorming op zowel rijksniveau als op provinciaal en gemeentelijk niveau.

Voorgesteld wordt te spreken over Nationaal Coördinator Groningen; de directeur van de Rijksdienst Groningen wordt door de coördinator aangestuurd).

Juridische grondslag: duidelijkheid en continuïteit

Gezien de gewenste meerjarige continuïteit en snelheid om te kunnen starten, zal de instelling van een nationaal coördinator plaatsvinden door middel van een instellingsbesluit van de twee meest betrokken ministers (EZ en W&R), mede namens de ministers van BZK, I&M en OCW. De instelling van een nationaal coördinator geschiedt in eerste instantie voor een periode van x jaar; de nationaal coördinator zal benoemd worden voor een periode van y jaar, waarna verlenging mogelijk is.

In dit instellingsbesluit worden bovengenoemde taken (meer globaal) beschreven.

Ook wordt ingegaan op positionering van de publieke regie ten opzichte van de bestuurlijke partijen (onder ministeriële verantwoordelijkheid, samenwerking tussen betrokken bestuurlijke partijen met toegang tot besluitvorming, afstemming en kaderstelling ten behoeve van uitvoering door private partijen zoals CVW, corporaties en adviesbureau's).

De nationaal coördinator functioneert binnen de organisatie van een departement maar kan aangelegenheden op terreinen van verschillende departementen behartigen. Bevoegdheden worden aan de nationaal coördinator toegekend via mandaat.

De nationaal coördinator wordt ook beheersmatig ondergebracht bij het departement van de coördinerend minister (ministerie van EZ). Met het oog op de verankering in de regio en het interbestuurlijk karakter van de werkzaamheden (gemandateerde bevoegdheden) zal er sprake moeten van zijn eigen bureau, huisvesting en budget.

Governance

In het advies is met betrekking tot de govenance/verantwoording aangegeven:

"moet een balans gevonden worden tussen de wens van rijksregie en de noodzakelijke regionale inbedding. Tegen die achtergrond ligt het in de rede dat het publieke regieorgaan/programmadiirectie zich zowel verantwoord in de richting van de betrokken bewindslieden als in de richting van de provinciale en gemeentelijke bestuurders. Daartoe dient een passende formule te worden ontwikkeld."

Stemmen partijen in met het instellen van een 'Nationaal Coördinator Groningen' op basis van een instellingsbesluit?

Welke termijn dienen te worden gehanteerd voor het instellingsbesluit, resp. de benoeming van de national coordinator?

Zijn partijen akkoord met de opdracht aan de kwartiermaker om:

- een instellingsbesluit op te stellen?
- andere benodigde voorzieningen te treffen om te komen tot instelling, benoeming en het snel en voortvarend laten starten van de Nationaal Coördinator (o.a. huisvesting, budget etc)?
- het nader uitwerken van de governance/verantwoording van de publieke regieorganisatie?

Profiel Nationaal Coördinator Groningen

Essentiële competenties en ervaring:

- verbindend, bruggenbouwer, met oog voor belangen en bestuurlijke verhoudingen
- communicatief, empathisch en vertrouwenwekkend
- gezaghebbend, overtuigingskracht en doorpakken: effectief opereren binnen en tussen politieke en ambtelijke werelden (schotten doorbreken)
- ervaring en netwerk in Den Haag, bekendheid met – en bij voorkeur ervaring in – de regio
- oplossings- en resultaatgericht

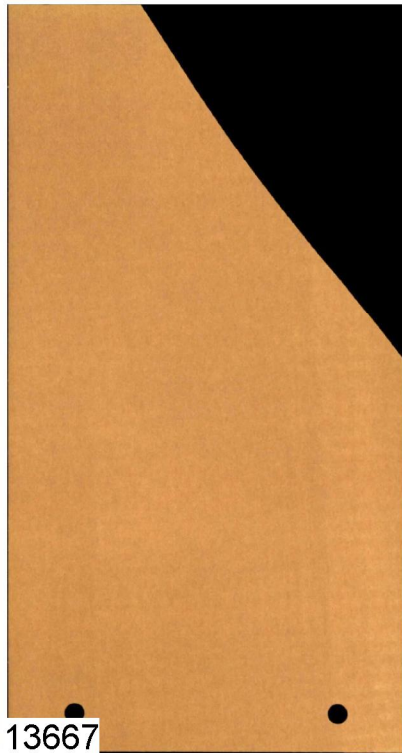
De nationaal coördinator wordt, naast leiding te geven aan de publieke regieorganisatie met beschreven opdracht, takenpakket en verantwoordelijkheden, geacht:

- bestuurlijk overleg te entameren en voor te zitten (waarbij vertegenwoordigers van rijksoverheid/ministers, provincie en gemeenten aan tafel zitten),
- relaties te onderhouden,
- openingen te zoeken en maatschappelijk, politiek en bestuurlijk draagvlak te zoeken voor het programma,
- voortgang te bewaken,
- de minister te adviseren, bij te staan en te vertegenwoordigen
- communicatie te bevorderen

Beslispunt: kan de nationaal coördinator zelf de media benaderen?

Vervolg

Als er een gezamenlijk, voorgenomen besluit is c.q. overeenstemming op bovenstaande punten is bereikt, wordt binnen de rijksoverheid gestart met de instelling van een rijksdienst en de benoeming van een nationaal coördinator. Parallel hieraan zal aan een kwartiermaker de opdracht krijgen op een en ander nader uit te werken, inclusief de in deze notitie genoemde punten.

13667

0792

Ref. ex

5.1.2e

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@gmail.com>
Verzonden: donderdag 15 januari 2015 16:17
Aan: Postbus - Gemeentelijk Informatiecentrum - Info Website
Onderwerp: PDF Document Bestuurlijk_overleg_Minister_Kamp_over_aardbeving.pdf WOB verzoek dd 15 januari 2015.
Bijlagen: Bestuurlijk_overleg_Minister_Kamp_over_aardbeving.pdf

Aan de Gemeente Groningen.
 College van Burgemeester en Wethouders,
 Markt te Groningen.

Ref. -1798
 (Em/459(1))

GEMEENTE GRONINGEN	
Pag.no.: 4819118	Routing
Ingek. 16 JAN. 2015	Ro PRG
Dossierr.	5.1.2e
Archief	

WOB verzoek/tevens schriftelijk gericht aan
 College van Burgemeester en Wethouders van de
 Gemeente Groningen.

Geacht College,
 Geachte ontvanger.

Kopie JJ

afgehandeld met
 bijgaande mail.

Op 12 januari werd de Minister van Economische Zaken ontvangen op het stadhuis te Groningen voor een bijeenkomst met 12 gemeenten, waaronder Groningen en de Provincie Groningen.

Aan de orde was o. a zo blijkt uit bijgaand openbaar schrijven en kennisgeving aan de Raad en vrijwel identiek aan de Staten van Groningen, dat de Minister een, de ambtelijk notitie "over de organisatie van de publieke regie over de aardbevingsproblematiek heeft overhandigd" en dat deze besproken is.

Daarnaast heeft het Ministerie cq de Minister de huidige ontwerp richtlijn NPR getoond en overhandigd een gemeenten en regio ter beoordeling en leveren van commentaar.

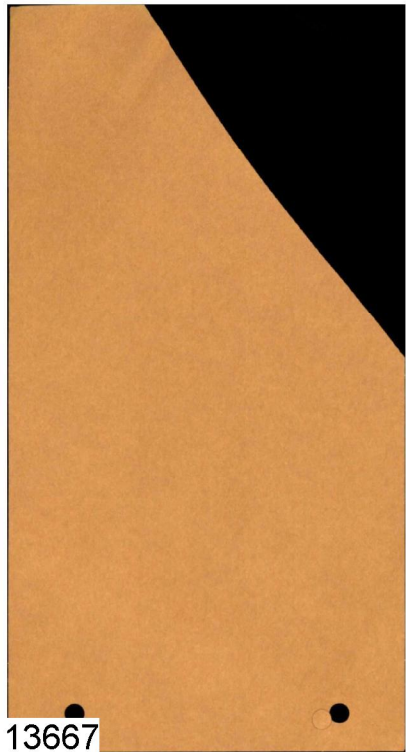
Ik verzoek u met beroep op de wet WOB en bestaande jurisprudentie aan mij de notitie zoals verstuurd, getoond en besproken op het overleg van B&W met de Minister op 12 januari j.l alsmede de concept notitie NPR zoals in het bezit van de Gemeente ter beoordeling en commentaar alsmede bijlagen bij de twee gevraagde stukken te doen toekomen. Inzage te verlenen in beide stukken en bijlagen die daarbij horen of gerekend kunnen worden. Evenzo na vaststelling door de Gemeente, de 11 overige gemeenten en de provincie een exemplaar van het conceptverslag en de gemaakte afspraken te doen toekomen of inzage te verlenen in het concept verslag/afspraken.

Hoogachtend,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

13667

0792

Afdeling
Onderwerp Groningen en gaswinning – Wat vraagt de regio van het Rijk?

Bezoekadres
Grote Markt 1

Openingstijden
Zie gemeente.groningen.nl

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

Telefoon
14050

E-mailadres
info@groningen.nl

Website
gemeente.groningen.nl

Griffie Commissie Economische Zaken
t.a.v. 5.1.2e MSc
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

-1.798
GEM/459 (1)

Telefoon 5.1.2e Bijlage(n)

Ons kenmerk 4830050

23 januari

Datum 2015 Uw brief van 15-01-2015

Uw kenmerk

Geachte meneer, mevrouw

Namens de Groninger gemeenten en de provincie Groningen hierbij een korte samenvatting van de punten die regio graag onder de aandacht wil brengen tijdens het rondetafelgesprek 28 januari 15.00 – 16.00 tijdens het blok 1b bestuurders.

Groningen en gaswinning – Wat vraagt de regio van het Rijk?

De aardbevingen houden Groningen al jarenlang in de greep. Inmiddels is duidelijk waar de oorzaak ligt: de winning van gas in de Groningse gasvelden. Op 16 december jl. kondigde minister Kamp het definitieve winningsbesluit voor het Groninger gasveld aan. Hij heeft met dit definitieve besluit een kleine stap tot verdere reductie van de gaswinning gezet, maar er is meer nodig om de veiligheid van onze inwoners te waarborgen, de lasten en lusten van de gaswinning in evenwicht te brengen en het vertrouwen van de Groningse bevolking te herstellen.

Wat heeft de regio nodig?

Het akkoord 'Vertrouwen op Herstel en Herstel van Vertrouwen' leek begin 2014 een voldoende antwoord op de problematiek en de toen bekende feiten. De situatie is sindsdien wezenlijk veranderd. Zo is het gebied waar de impact van de aardbevingen merkbaar is, groter geworden. In de stad Groningen en de gemeenten Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde is in 2014 bij duizenden woningen schade veroorzaakt. Hoewel aantal en kracht van de bevingen in het kerngebied in 2014 is afgenomen is het aantal schademeldingen vanuit het kerngebied in 2014 opnieuw zeer aanzienlijk, waardoor achterstanden in afwikkeling verder oplopen. De uitvoering van het

akkoord stagneert. De afwikkeling van complexe schadegevallen verloopt traag en moeizaam en de uitrol van preventieve versterking van woningen komt nauwelijks op gang: het is een zeer complexe opgave. Daarnaast bestaat nu meer kennis van en inzicht in de gevolgen van aardbevingsproblematiek. De minister verwacht dat de zwaarste bevingen nog moeten komen (brief 16-12-2014). Dit alles heeft bij ons tot het besef geleid dat het bestaande maatregelenpakket niet meer toereikend is en moet worden aangepast. Dit mede gelet op de impact die de huidige bevingen reeds hebben. Ons uitgangspunt is dat zwaardere bevingen met alle middelen moeten worden voorkomen.

1. Veiligheid van de inwoners voorop, aanpak beginnen bij de bron.
Voor de regio staat de veiligheid van haar inwoners voorop. Gemeenten en provincie willen die zoveel mogelijk kunnen garanderen. Dat staat onder druk door de risico's op bevingen. Het veiligheidsprobleem moet worden aangepakt, te beginnen bij de bron. De omvang van gaswinning is in enkele jaren snel opgevoerd tot het niveau van de piekjaren 2010 - 2014, toen de grens van 40 miljard Nm³ werd gepasseerd. Dit ging gepaard met een toename van aantal en kracht van de bevingen. Het besluit van de minister om de gaswinning terug te brengen tot 39,4 miljard Nm³ is een stap, maar het niveau van winning ligt nog altijd fors hoger dan de periode 2000-2009, toen het gemiddelde op 30,9 miljard Nm³ lag. Doordat gas onttrokken wordt uit de bodem neemt de compactie in de ondergrond toe. En een grotere compactie betekent een grotere kans op aardbevingen. Een grotere reductie van gaswinning neemt het risico van bevingen niet weg, maar kan het mogelijk wel vertragen en de kracht van bevingen beïnvloeden. Daarmee wint de regio kostbare tijd die nodig is voor de versterkingsopgave van duizenden woningen de komende jaren en wij allen voor vergroting van het inzicht hoe het veiligheidsrisico kan worden beperkt in plaats van vergroot.

2. Meer inzicht in de risico's van gaswinning.
De regio blijft aandringen op meer duidelijkheid over de risico's van gaswinning. Een helder beleid hierover en een duidelijke methodiek om de veiligheidsrisico's te berekenen zijn daarin onontbeerlijk. Meer kennis is een voorwaarde om de veiligheid van inwoners te kunnen waarborgen. Ook bij de versterkingsopgave in de regio is helder risicobeleid en meer kennis over de seismische dreiging noodzakelijk voor een goede gestructureerde aanpak.

3. Onderzoek naar alternatieven en oplossingen.
De spankracht in de Groninger samenleving neemt af en daarmee het draagvlak voor de winning van aardgas in de Groninger gasvelden. Het is nodig om te zoeken naar alternatieven en naar oplossingen. De regio pleit voor serieus onderzoek, zoals naar de mogelijkheden en kansen van het injecteren van het reservoirgesteente met stikstof.

4. Uitbreiding van het werkingsgebied van het akkoord.

Aanvullende afspraken, maatregelen en voorzieningen zijn nodig voor de burgers van de gemeenten waarvan duidelijk is geworden dat zij ook schade ondervinden van de aardbevingen. Dit geldt met name voor de gemeenten Hoogezand-Sappemeer, Menterwolde en de stad Groningen. Er is nu ongelijkheid tussen de inwoners van de 9 gemeenten die partij zijn bij het akkoord en inwoners met schade buiten deze 9 gemeenten. Dit moet zo snel mogelijk worden rechtgezet.

5. Een toegesneden aanpak op de specifieke situatie van de stad Groningen.

De stad Groningen kampt met specifieke vraagstukken, waarvoor een toegesneden aanpak noodzakelijk is. De stad, dichtbevolkt met 200.000 inwoners, is de economische motor van de provincie. De economische continuïteit wordt door de bevingen bedreigd. Maatregelen en middelen voor versterking en preventie zijn noodzakelijk om als Stad Groningen sterk te blijven. De stad herbergt voor de regio belangrijke functies en grootschalige voorzieningen, waaronder het UMCG, de Hanzehogeschool en de RUG. De kosten van zwaardere constructies van nieuwbouwprojecten (onder meer Forum en ombouw zuidelijke ringweg) en het versterken van gebouwen moeten door NAM worden gedragen. NAM wijst dat tot dusverre af. Kosten die voortkomen uit de aardbevingen mogen niet ten laste van burgers, ondernemers en gemeenten komen.

6. Het inrichten van een publieke organisatie met voldoende autoriteit en doorzettingsmacht.

In het afgelopen jaar is gebleken dat vooral de complexe schades en de preventieve versterking van woningen zeer ingrijpende gevolgen hebben voor inwoners van het gebied die hiermee geconfronteerd worden. Bovendien heeft preventieve versterking een grote impact op de leefbaarheid, de omgevingskwaliteit en de identiteit van buurten, wijken en dorpen. Hetzelfde geldt voor monumenten, onderwijsinstellingen, zorginstellingen en de veiligheid en continuïteit van bedrijven.

De versterkingsopgave is zeer omvangrijk en ingrijpend en zal vele jaren duren. Volgens een afgegeven indicatie van NAM moeten mogelijk 50.000 panden preventief worden versterkt, waarbij in veel gevallen mensen gedurende een langere periode elders geherhuisvest moeten worden. Dat vraagt om een adequate publieksrechtelijke organisatie met instrumentarium voor de behandeling van vraagstukken die niet geschikt zijn voor private afdoening of die naar aard en omvang vragen om behandeling op regionale schaal. Wij bepleiten daarom de oprichting van een publieke uitvoeringsorganisatie onder eindverantwoordelijkheid van het Rijk. Voor de bevoegdheden ervan kunnen Rijksdiensten voor de Deltawerken of de

IJsselmeerpolders als voorbeeld dienen. De opgave heeft een impact, complexiteit en omvang die dit rechtvaardigt.

Deze organisatie moet beschikken over voldoende slagkracht en doorzettingsmacht, dat kan rekenen op het vertrouwen van inwoners, overheden en bedrijfsleven. De regio vraagt bij de inrichting om een rijksbrede aanpak in de vorm van een onafhankelijke autoriteit die niet onderdeel is van een ministerie, maar wel valt onder ministeriële verantwoordelijkheid. Deze organisatie moet onder leiding komen te staan van een voldoende gezaghebbende persoon en een wettelijke basis hebben, waarbij verantwoordelijkheden en bevoegdheden eenduidig zijn belegd en consistentie en continuïteit worden gewaarborgd. Zo'n organisatie kan alleen succesvol zijn als het een schaalbaar en flexibel karakter heeft met de mogelijkheid om in aanpak te differentiëren. De financiering dient eveneens schaalbaar te zijn, waarbij het Rijk verantwoordelijkheid neemt voor de bekostiging.

7. Een sterke regionale inbreng binnen het publieke spoor.

De publieke organisatie moet zich richten op een langjarige programmatische aanpak, naar analogie van de aanpak van Stads- en dorpsvernieuwing en het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (voor de stad Groningen), met voldoende inbreng van de regio zelf: gemeenten, ondernemers en burgers. Een sterke regionale inbreng en verankering door gemeenten en provincie bij de inrichting en het functioneren van de publieke organisatie is zeer belangrijk om het geschaad vertrouwen terug te winnen.

8. Duidelijkheid over de bouwnorm en de toepassing ervan.

Duidelijkheid over de definitieve bouwnorm en in eerste instantie de NPR-richtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen en de toepassing ervan is dringend nodig. De regio werkt nu met een interim norm, waardoor in veel gevallen discussie ontstaat over welke versterkende maatregelen noodzakelijk zijn en wie de rekening betaalt. Ook de NPR is tijdelijk en een opmaat naar verankering van een aardbevingsnorm in het bouwbesluit. Provincie en gemeenten willen dat het Rijk zijn verantwoordelijkheid neemt voor de consequenties van toepassing van de NPR-richtlijn, zodat duidelijk is wie verantwoordelijk is voor de veiligheid van inwoners of gebruikers als zij in een niet-aardbevingsbestendig gebouw wonen of werken. Duidelijkheid over de norm moet ook inzicht geven in welke maatregelen nodig zijn bij bestaande bouw. De regio heeft begrip voor het feit dat niet alles in één keer kan. Maar tegelijkertijd hebben we als overheden de plicht om de veiligheid van inwoners zoveel mogelijk garanderen. Daarom vindt de regio dat toepassing van de bouwnorm alleen kan worden bekeken in samenhang met de vraag over verdere reductie van gaswinning.

9. Alle schade moet worden vergoed.

We houden er rekening mee houden dat tienduizenden woningen en gebouwen zullen moeten worden versterkt. Bij nieuwbouw moeten extra kosten gemaakt worden om aan de NPR-norm te kunnen voldoen. En er worden veel kosten gemaakt voor onderzoek naar de maatregelen die nodig zijn, bij nieuwbouw en bestaande bouw. De kosten moeten betaald worden door de veroorzaker: NAM. Het Rijk dient daarvoor garant te staan.

10. Eerlijke overheidscommunicatie.

Communicatie over de gevolgen van gaswinning en de aanpak ervan moet gebeuren op basis van feiten, democratisch gecontroleerd. Nu wordt de informatie en voorlichting richting inwoners en partijen nog te veel gedomineerd door de private partijen NAM en CVW. Dit bemoeilijkt de weg naar herstel van vertrouwen. NAM en CVW moeten zich beperken in hun communicatie tot hun kerntaak. Het is aan de overheden gezamenlijk om te komen tot een goede communicatieaanpak over risico's en de aanpak. Ook daar ligt een belangrijke rol voor de op te richten publieke organisatie, samen met Rijk, provincie en gemeenten.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

~~Ben Popken~~
Concerndirecteur Gemeente Groningen

13667

0792

provincie
groningen

GEMEENTE
LOPPERSUM

86

- nazending -
BW 27 JAN. 2015

Onderwerp Bestuurlijke reactie Impact Assessment NPR

Bezoekadres
Grote Markt 1

Openingstijden
Zie gemeente.groningen.nl

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

Telefoon
14050

E-mailadres
info@groningen.nl

Website
gemeente.groningen.nl

dep.
28/1/2015

De minister van Economische Zaken
Postbus 20404
2500 EK Den Haag

-1.798
GEM/45961

5.1.2e

Telefoon

5.1.2e

Bijlage(n)

Ons kenmerk

483160

Datum

2015-01-26

Uw brief van 2015-01-15

Uw kenmerk

Geachte minister van Economische Zaken,

Op maandag 12 januari 2015 spraken wij elkaar in het stadhuis van Groningen onder meer over de Nederlandse Praktijk Richtlijn (NPR) en de impact van de NPR voor nieuwbouw en bestaande bouw. Wij spraken af de integrale tekst van het advies vertrouwelijk te ontvangen, zodat wij in de gelegenheid werden gesteld daar een reactie op te geven.

Bijgaand ontvangt u de bestuurlijke reactie van 12 Groningse gemeenten en de provincie Groningen op het Impact Assessment Nederlandse Praktijk Richtlijn (8-1-2015) van de Stuurgroep NPR.

De publicatie van de groene versie van de NPR zal naar onze stellige overtuiging grote maatschappelijke en economische gevolgen hebben voor het grondgebied en de inwoners van onze gemeenten. Wij hebben in onze reactie aangegeven welke vragen naar aanleiding van het advies bij ons leven en welke potentiële gevolgen wij zien van publicatie van de NPR. Maar wij hebben ook aangegeven wat er naar onze mening nodig is om de NPR op een maatschappelijk acceptabele wijze naar buiten te kunnen brengen.

Belangrijk daarin zijn:

- De bereidheid van het rijk om niet alleen aan de gebouwenkant te acteren, maar óók het instrument 'minder gaswinning' in te zetten en dus de gasproductie te verminderen.
- Ruimhartige vergoeding voor álle extra kosten die moeten worden gemaakt om bestaande en nieuwe gebouwen conform de normen aardbevingsbestendig te maken.

- De mogelijkheid voor vastgoedeigenaren (particulieren, corporaties, overheden, ondernemers) om niet te wachten op een versterkingsprogramma, maar zélf hun vastgoed aan te passen aan de NPR-norm en daar volledige vergoeding voor te krijgen.
- Overtuigende aanwijzingen dat de verwachting van een 'meevallende impact' en daarmee een keuze voor een tijdelijk lagere norm voor bestaande bouw reëel is.

Wij spraken af dat u onze reactie zult betrekken bij uw oordeelsvorming over het advies.

Wij zien uw reactie dan ook met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Namens de burgemeesters van de gemeenten Appingedam, Bedum, Delfzijl, De Marne, Groningen, Hoogezand-Sappemeer, Eemsum, Loppersum, Menterwolde, Slochteren, Ten Boer, Winsum en de Commissaris van de Koning van de provincie Groningen

A. Rodenboog (Burgemeester Loppersum)

P. Den Oudsten (Burgemeester Groningen)

M. v.d. Berg (Commissaris van de Koning, provincie Groningen)

Reactie op advies Impact Assessment Nederlandse Praktijk Richtlijn (8-1-2015) van de Stuurgroep NPR.

De Impact Assessment van de Stuurgroep NPR maakt op indringende wijze duidelijk hoe enorm de opgave en impact van de opgave is om aardbevingsbestendig te bouwen en te versterken. Het advies is daarmee een belangrijk document, maar het leidt ook tot veel vragen en opmerkingen. Voor de duidelijkheid vermelden wij dat wij niet beschikken over de (groene versie van de) Nationale Praktijk Richtlijn (NPR) zelf. Een reactie daarop zal volgen na publicatie.

Het is niet onze intentie met onze vragen en opmerkingen actie op de korte termijn te vertragen. We hebben als regio juist belang bij duidelijkheid. Immers, op dit moment is onzekerheid een belangrijke bron van onrust. Dit werkt verlamdend op de benodigde daadkracht. De belofte van een adequate versterkingsaanpak wordt daarmee niet nagekomen. Ondanks het feit dat er nog steeds sprake is van veel onzekerheden, moet er in het licht van de veiligheid van onze inwoners nu toch voortvarend aan de slag worden gegaan met de versterkingsmaatregelen die naar verwachting hoe dan ook nodig zullen zijn (de zogenaamde no-regret maatregelen). Wij verwachten dat het implementeren van de NPR op de voorgestelde wijze zal leiden tot grote maatschappelijke onrust en dat de aantallen versterkte woningen ver zullen achterblijven bij de planning van het Rijk.

Daarom formuleren wij in deze reactie ook een aantal cruciale randvoorwaarden voor publicatie van de NPR en een concrete aanpak die wél kans van slagen heeft, waaronder:

- De bereidheid van het rijk om niet alleen aan de gebouwenkant te acteren, maar óók het instrument 'minder gaswinning' in te zetten en dus de gasproductie te verminderen.
- Volledige vergoeding van álle extra kosten die moeten worden gemaakt om bestaande en nieuwe gebouwen conform de normen aardbevingsbestendig te maken.
- De mogelijkheid voor vastgoedeigenaren (particulieren, corporaties, overheden, ondernemers) om niet te wachten op een versterkingsprogramma, maar zélf hun vastgoed aan te passen aan de NPR-norm en daar volledige vergoeding voor te krijgen.
- Overtuigende aanwijzingen dat de verwachting van een 'meevallende impact' en daarmee een keuze voor een tijdelijk lagere norm voor bestaande bouw reëel is.

Risico's en onderbouwing

De Stuurgroep heeft zich aldus de aanbiedingsbrief, vanwege de vele en grote onzekerheden, gericht op het aanpakken van de grootste risico's in de komende jaren. Vervolgens heeft de Stuurgroep zich echter alleen op de categorie woningen gericht, terwijl bijvoorbeeld gebouwen met belangrijke publieksfuncties of vitale functies en industriële complexen geheel buiten beschouwing zijn gelaten. En dat terwijl deze grote risico's kunnen opleveren, zowel voor de veiligheid als het economisch perspectief van de regio. Die keuze wordt helaas niet toegelicht. De

stuurgroep geeft alleen aan dat over niet-woningen geen algemene uitspraken gedaan kunnen worden, dat de situatie per geval bekeken moet worden en dat de inspectie geïntensiveerd moet worden. Aangezien hier potentieel grote risico's aanwezig zijn, verzoeken wij het Kabinet om op de kortst mogelijke termijn duidelijk te maken op welke wijze hij aan deze aanbeveling uitvoering wil laten geven.

De NPR hanteert als norm 1 op 100 duizend (p.11) voor het individueel risico dat iemand komt te overlijden als gevolg van het bezwijken van een gebouw. Opgemerkt wordt dat deze norm gangbaar is voor bestaande bouwconstructies (p.12). Het is echter niet duidelijk waarom de NPR uitgaat van een norm die gerelateerd is aan bouwrisico's in plaats van de norm die we in Nederland kennen voor externe veiligheid. Gaswinning is een vergelijkbare activiteit. Voor ons is niet duidelijk waarom voor een andere norm is gekozen. We dringen er bij de minister op aan om op korte termijn te komen met een risicobeleid waarin risicobeoordeling en –afweging voor de gevolgen van de gaswinning zijn opgenomen.

De stuurgroep verwijst onder andere op pag. 4 en 7 naar het nieuwe winningsplan en de daaraan ten grondslag liggende onderzoeken, met als boodschap dat deze naar verwachting een positieve invloed zal hebben op het beperken van de onzekerheden in de aannamen die zijn gemaakt rondom de seismische risico's en de weerstand van bestaande gebouwen tegen aardbevingen. Wij missen hierbij een onderbouwing. Voorts verwijst de stuurgroep naar een groot aantal onderbouwende rapporten, waarvan de inhoud ons helaas niet bekend is. Ook onderzoeken naar de staat van de woningen zijn niet beschikbaar gesteld. Het is noodzakelijk om over de volledige informatie te kunnen beschikken om onze rol als overheden goed te kunnen vervullen.

Status, doorwerking en reikwijdte NPR

De NPR is niet verplichtend en niet afdwingbaar (p.13). Dat plaatst eigenaren en toezichthouders in een onmogelijke/lastige positie. Immers: wanneer eigenaren de NPR niet toepassen, maar er is vervolgens wel sprake van letselschade als gevolg van aardbevingen, dan is voor de eigenaar sprake van aansprakelijkheid en verwijtbaarheid. Het effect zal dus zijn dat de NPR onverkort toegepast zal moeten worden. Alleen wanneer het Rijk helder is over (geen) aansprakelijkheid van eigenaren op basis van deze norm zal daadwerkelijk sprake zijn van vrijwilligheid. In de huidige situatie komt de rekening deels, dan wel geheel (niet-Akkoordgemeenten), voor rekening van de eigenaar. Dat vinden wij niet aanvaardbaar. De gemeenten hebben voorts vanuit hun toezichthoudende en vergunningverlenende rol behoefte aan een duidelijk kader waarbinnen ze kunnen en moeten opereren. Datzelfde geldt voor de daartoe benodigde juridische handvatten. Daarnaast geeft de NPR geen normen voor infrastructuur (boven- en ondergronds), kunstwerken, etc. Toch is het ook hiervoor van groot belang dat duidelijk wordt wat aardbevingsbestendig bouwen inhoudt. Om te voorkomen dat er bij het ontwerp en uitvoering van deze werken (verdere) vertraging ontstaat, verzoeken wij ook hiervoor op korte termijn met normen en meerkostenregeling te komen.

Nieuwbouw en aanbouw zijnde bouw

Parallel aan publicatie van de NPR zal daarom duidelijkheid gegeven moeten worden over de aansprakelijkheid bij niet-toepassing en zal duidelijk moeten zijn dat alle meerkosten vergoed worden. Publicatie zonder dit ondersteunend beleid legt de

door gaswinning veroorzaakte problemen neer bij vastgoedeigenaren, bewoners en bestuurders van de betrokken gemeenten. Dat vinden wij niet acceptabel.

De stuurgroep adviseert voor nieuwbouw 'vooralsnog' vergoeding van meerkosten (p. 19). De beperking in de tijd is niet aanvaardbaar. In alle gevallen zullen alle meerkosten zonder voorbehoud moeten worden vergoed. De aardbevingen zijn gevolg van menselijk handelen uit economisch gewin; niet alleen de kosten van schade, maar ook die van preventie en onderzoek t.b.v. de veiligheid van inwoners dienen nu én straks geheel te worden vergoed.

De stuurgroep adviseert voor in aanbouw zijnde bouw beoordeling van geval tot geval toe te passen en het opzetten van arbitrage. Opdrachtgevers moeten echter NU keuzes maken. Bij verschillende projecten is al sprake van stagnatie en uitstel vanwege de huidige onduidelijke situatie. Op korte termijn dient dan ook in ruimhartige vergoeding van meerkosten te worden voorzien (zie ook bij bestaande bouw).

Bij de aanbevelingen over standaardisering (p.19) merken wij op dat dit voor vele gebouwen niet of nauwelijks aan de orde zal zijn. Wij maken ons grote zorgen over de gevolgen van de aanbeveling over het beperken van bouwmaterialen (p.19). De keuzevrijheid wordt zodanig beperkt dat dit kan leiden tot nadelige effecten op een toch al kwetsbare regionale woningmarkt en een aardbevingsarchitectuur die is gebaseerd op de minste kosten, ten gunste van de opbrengst van een commerciële activiteit.

Bestaande bouw

Voor de bestaande bouw wordt eerst een inschatting van de opgave gedaan, waarna vervolgens een versterkingsstrategie wordt voorgesteld.

Inschatting opgave bestaande bouw:

In het risicogebied liggen ruim 300.000 bouwwerken, waarvan 155.000 niet-woningen. Opmerking: de stuurgroep heeft als uitgangspunt de door het KNMI gemaakte contourenkaart genomen zoals opgenomen in de NPR. Dit is het gebied binnen de buitenste contour van 0.1 grondversnelling. Wij constateren dat dit gebied aanzienlijk groter is dan wat het Ministerie tot nu toe als 'aardbevingsgebied' aanmerkt.

Van de 145.000 woningen in het aardbevingsgebied moeten 90.000 woningen versterkt worden om ze te kunnen laten voldoen aan de NPR-norm. De stuurgroep wijkt om praktische redenen af van deze norm (zie hieronder) en baseert zich daarbij onder meer op de verwachting dat de huizen sterker zullen blijken en de aardbevingen minder heftig dan waar de NPR nu van uitgaat. Zo hoeven nu "slechts" 35.000 woningen te worden versterkt. Het feit dat nu al meer dan 60% van de woningvoorraad in het aardbevingsgebied niet aan de NPR kan voldoen onderstreept de enorme impact van het bouwkundig versterken. Indien de keuze wordt gemaakt om toch voor een lagere norm te kiezen, moet duidelijk zijn dat dit een beleidsmatige keuze is en moet dat ook worden uitgelegd aan de bevolking door de partij die daarvoor verantwoordelijk is.

Ca 35.000 huizen kennen een risico dat groter is dan 1 op 10.000. Versterking van deze huizen tot het niveau van de NPR zal ca. € 6,5 miljard bedragen, oftewel ca. € 200.000, - per woning. Wij merken op dat in veel gevallen de waarde van de woningen (vóór 2013) lager is dan dit bedrag. Dat onderstreept de vraag naar

alternatieve regelingen voor versterking (waaronder aankoop) en publieke regie en toezicht hierop.

Versterkingsstrategie bestaande bouw:

De stuurgroep adviseert een tijdelijke minimale versterkingsnorm te hanteren van 1 op 10.000. Dat leidt tot een versterkingsopgave van de 'zwakste' 35.000 woningen in de komende 5 jaar. Dit voorstel is ingegeven door praktische overwegingen en het uitgangspunt dat er zo snel mogelijk substantiële veiligheidswinst behaald moet worden:

- Er kunnen per jaar meer woningen van de 35.000 te versterken woningen worden aangepakt (NB: met een ambitie van het versterken van 3.000 woningen in 2015 en 5.000 in 2016 (excl. schade-afhandeling) houdt ook dit al een over meerdere jaren gespreide aanpak in).
- Mensen hoeven minder lang hun huis uit, dus de impact is individueel en collectief minder groot.
- Er zijn nog veel onzekerheden over constructieve weerstand en seismische dreiging. Mogelijk zijn daardoor de normen te streng en kan voortschrijdend inzicht ertoe leiden dat de eerste 35.000 niet nog eens hoeven te worden aangepakt (NB: voor de Jarino woningen zou dat anders 3x versterken betekenen) en dat de resterende 55.000 niet of beperkt hoeven te worden versterkt.

Er zijn volgens de Stuurgroep dus praktische redenen om tot afwijkende normtoepassing over te gaan. Een dergelijke aanpak is echter maatschappelijk *alleen* uitlegbaar als aan de volgende voorwaarden in samenhang is voldaan:

- Ook het instrument van 'minder gaswinning' wordt ingezet. Immers: als er om praktische redenen aan de gebouwenkant niet gebruikelijke veiligheidseisen kunnen worden gesteld, is er alle reden de risico's bij de bron te verminderen en het probleem aan de andere kant te verkleinen door de productie te verminderen. Hierin zit ook een duidelijke koppeling met de manier waarop de gevolgen van grootschalig bouwkundig versterken kunnen worden uitgelegd en toegelicht aan de inwoners. Preventief versterken is geen cadeautje voor onze inwoners, maar een noodzakelijk kwaad.
- Een ruimhartige vergoeding wordt gegeven voor alle extra kosten voor de versterking van bestaande (en ook nieuwe) gebouwen. Bijvoorbeeld door voor woningen standaard uit te gaan van 20% extra bouwkosten. Alleen zo kan langdurige discussie over de kosten en juridische arbitrage worden voorkomen. Voorts dienen alle meerkosten en kosten van flankerend beleid (verhuiskosten, herinrichtingskosten, gedeerde inkomsten etc.) te worden vergoed. De financiën moeten aan de voorkant geregeld zijn en door het Rijk worden gegarandeerd.

- Eigenaren (particulieren, corporaties, ondernemers, overheden) worden parallel hieraan zélf in staat gesteld niet op een gefaseerde aanpak te wachten, maar kunnen zelf actie ondernemen door op eigen initiatief te gaan versterken conform de normen. Vanzelfsprekend worden zij in de meerkosten vergoed. Voor particulieren zal deze 'eigen initiatief-optie' moeten worden aangevuld met de mogelijkheid van verkoop dan wel huisvesting elders. Wie niet kan, wil of hoeft te wachten op een gefaseerde aanpak, krijgt daarmee een concreet handelingsperspectief. Hierop dienen de regelingen te worden aangepast. Bijkomend voordeel is dat hiermee de versterkingsopgave een impuls gegeven kan worden en de doelstellingen eerder kunnen worden bereikt.
- Er komt een onderbouwing dat een versterkingsopgave van 35.000 woningen in 5 jaar tijd praktisch haalbaar is. Op dit moment zien wij dat alleen al het rekruteren van voldoende constructeurs tot grote problemen leidt.
- Er komt overtuigend bewijs dat de verwachting van een minder ingrijpende impact van de normen als zeer reëel kan worden aangemerkt. Meer inzicht in de sterkte van woningen is daarbij niet genoeg; centraal zal moeten staan daadwerkelijk lagere seismische dreiging. Wij kunnen dat op basis van de rapporten niet beoordelen en vragen de Minister zich hierover uit te spreken. Daarnaast hechten we groot belang aan voortdurende monitoring van de NPR om de voorgestelde lijn te kunnen blijven aanpassen op basis van nieuwe inzichten.
- De grote impact van bouwkundig versterken op grote schaal op de regio en haar inwoners vraagt ook om het monitoren van de effecten van gasproductiemaatregelen en waar mogelijk zo spoedig mogelijk vertalen naar het versterkingsprogramma. Dit met de bedoeling de impact voor het gebied zo beperkt mogelijk te houden.
- De Woningwet wordt zodanig aangepast dat de overheid verantwoordelijk is/blijft voor de extra kosten van de versterking. Als de NPR wordt opgenomen in het Bouwbesluit vervalt immers de juridische aansprakelijkheid van de NAM voor de extra kosten van het aardbevingsbestendig (ver)bouwen.

De Stuurgroep geeft aan dat er zich in het gebied woningen bevinden die een instortingsrisico hebben groter dan 1 op 1.000. Voor deze woningen wordt aan acute afkeurnorm bepleit. Om hoeveel woningen het precies gaat kan de stuurgroep niet aangeven. Als bekend zou zijn om welke woningen het gaat, zou parallel aan het uitbrengen van de NPR een acuut ontruimings- of versterkingsplan moeten worden uitgevoerd. De maatschappelijke onrust zal anders enorm zijn. Veel meer bewoners gaan immers vrezen dat hun woning feitelijk niet meer bewoond kan worden. Gevolg is dat de bestaande onzekerheid en onrust bij inwoners nog veel groter wordt. Nu de Stuurgroep geen concreet aantal noemt is de veronderstelling gerechtvaardigd dat niet duidelijk is om welke woningen het gaat. De implementatie van de NPR is een buitengewoon complexe opgave voor alle betrokkenen, waarbij nog sprake is van veel onzekerheden. Het is van groot belang dat er naast een goede

uitleg van en toelichting op de NPR- in de communicatie ruimte is voor de emoties die het oproept bij mensen. We dringen aan op open, eerlijke en transparante communicatie. De vraag is welke actie wordt ingezet om direct tot een oplossing te komen en op welke wijze de Minister denkt verdere toename van onzekerheid en onrust te voorkomen.

Hetzelfde geldt overigens voor de overige woningen. De 35.000 woningen zijn een raming; voor bewoners zal het lang onzeker blijven of het hun woning betreft. Ook hier moet zeer snel duidelijkheid komen. Graag vernemen wij wanneer kan de Minister deze duidelijkheid zal verschaffen.

Daarenboven vragen wij aandacht voor de praktische consequenties van de toepassing van deze normen. Bouwkundige versterkingen hebben al bij een norm van 0.2 pga zeer ingrijpende consequenties voor bewoners. Zij zullen maandenlang elders dienen te worden gehuisvest. Daarbij merken wij verder op dat de versterkingen kunnen leiden tot aantasting van de functionele, belevings- en esthetische waarde van de woningen. Hiervoor dient aandacht te zijn bij de keuze van de te nemen maatregelen. Aangezien daarbij hele straten en (delen van) dorpen en wijken aangepakt moeten worden, is een gebiedsgerichte, integrale benadering als in de stads- en dorpsvernieuwing onontkoombaar.

Op de mogelijke verdere negatieve effecten op de woningmarkt in de regio (onverkoopbaarheid van niet-versterkte huizen, etc.) gaat de Stuurgroep helaas niet in. Toch kan ook deze impact zeer groot zijn. Een nadere analyse van woningmarkt-effecten en mitigerende maatregelen is daarom noodzakelijk.

Voor de volgende groepen gebouwen vraagt de regio nog bijzondere aandacht:

- Monumenten: de stuurgroep merkt op dat de aanpak impact kan hebben op de cultuurhistorische waarden in de regio. Het vergt een separate benadering en intensief toezicht uit het publieke domein om erop toe te zien dat deze impact tot een minimum beperkt wordt.
- Bedrijfsgebouwen en installaties: om te voorkomen dat de regio als gevolg van onduidelijke normen en de daarmee samenhangende meerkosten wordt gemeden door bedrijven, dient hierin helderheid en zekerheid te worden geschapen.
- Gebouwen die juist bij calamiteiten vitale functies herbergen dan wel volledig beschikbaar moeten zijn.
- Hoogbouw. De Stuurgroep heeft de impact voor hoogbouw niet onderzocht. Het belang van meer duidelijkheid ten behoeve van een gerichte aanpak is evident.

Voorwaarden voor succesvolle aanpak

In het voorgaande hebben wij een aantal voorwaarden voor een constructieve aanpak geformuleerd. Wij noemden daarbij onder meer de reductie van gaswinning als belangrijk instrument, volledige vergoeding van alle gemaakte en te maken meerkosten, de mogelijkheid voor eigenaren om zelf in actie te komen en onderbouwing van de verwachting dat bij meer kennis de impact van de aardbevingen mee zal blijken te vallen.

De stuurgroep doet ook zelf aanbevelingen voor een succesvolle aanpak die wij graag onderschrijven.

Over de concrete vormgeving van het pleidooi voor een bestuurlijke entiteit onder regie van het rijk vindt inmiddels separaat overleg plaats. Deze publieke entiteit zal op de kortst mogelijke termijn ingesteld en aan het werk moeten.

Het pleidooi voor financieel flankerend beleid en een gebiedsgerichte en gecombineerde aanpak ondersteunen wij. De Stuurgroep benadrukt het belang van een gebiedsgerichte aanpak met als opgave om in zo kort mogelijke tijd de grootste veiligheidsrisico's terug te brengen door zoveel mogelijk van de zwakste huizen in het grootste risicogebied te versterken. Een aanpak om middelen voor twee jaar beschikbaar te stellen en werkenderwijs een raming te maken voor het vervolg, mag echter niet leiden tot tweejaarlijkse discussies of budgetten beschikbaar worden gesteld. De principes en regelingen dienen dan ook voor langere tijd te worden vastgelegd.

Graag pakken wij gezamenlijk het voorstel voor kennisontwikkeling op. Er lopen enkele initiatieven vanuit regio en kennisinstellingen waarop voortgebouwd kan worden. Ook hiervoor zullen apart middelen beschikbaar gesteld moeten worden. Tenslotte onderstrepen wij het belang van een zodanig aanpak en communicatie dat maatregelen die beogen de veiligheid te verhogen niet het effect hebben dat mensen zich in hoge mate juist onveilig zullen gaan voelen.

De burgemeesters van de Gemeenten Appingedam, Bedum, Delfzijl, De Marne, Groningen, Hoogezand-Sappemeer, Eemsum, Loppersum, Menterwolde, Slochteren, Ten Boer, Winsum en de Commissaris van de Koning van de Provincie Groningen.

Januari 2015

13667

0792

Onderwerp Stand van zaken aardbevingen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN-1.798
GEM/459(1)

Telefoon 5.1.2e Bijlage(n) 6

Ons kenmerk 4858931

Datum 10-02-2015 Uw brief van

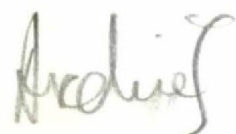
Uw kenmerk

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren wij uw raad over de stand van zaken betreffende de gevolgen van de aardgaswinning voor de regio Groningen. Ingegaan wordt op de afspraken die de gemeente Groningen, de andere betrokken gemeenten en de provincie Groningen met het Rijk hebben gemaakt en over onze activiteiten de komende periode.

Op 30 januari 2015 heeft de Minister van Economische Zaken het gewijzigde gaswinningsplan voor het 'Groningenveld' gepubliceerd. Vervolgens is op 9 februari 2015 de concept-Nationale Praktijk Richtlijn (NPR9998) met voorschriften voor aardbevingsbestendig bouwen uitgebracht. De afgelopen periode is over deze stukken door de betrokken Groninger gemeenten en de provincie intensief overleg gevoerd met het Rijk. Inzet was te komen tot een verantwoord beleid ten aanzien van de effecten van de gaswinning en het aardbevingsbestendig maken van Groningen, en een adequaat instrumentarium voor de uitvoering.

Dat overleg heeft geresulteerd in afspraken met het Rijk over een Rijksdienst onder leiding van een Nationaal Coördinator die samen met de regio verantwoordelijk is voor de publieke regie van de uitvoering van alle maatregelen. Daarnaast is er een aanvulling van het bestaande akkoord 'Vertrouwen op herstel, herstel van Vertrouwen' en zijn er concrete afspraken gemaakt met de gemeente Groningen. Hierin is onder meer opgenomen op welke wijze de komende periode met de NPR wordt omgegaan. Belangrijk voor de gemeente Groningen is dat er afspraken zijn gemaakt waarmee potentieel negatieve effecten op de investeringen in de Stad worden voorkomen.

NPR

In januari 2014 heeft minister Kamp aangegeven dat Eurocode 8, de Europese richtlijn voor aardbevingsbestendig bouwen, voor Nederland geschikt wordt gemaakt. Dit betekent dat deze Europese richtlijn in het bouwbesluit wordt opgenomen. Omdat het enige tijd zal duren voordat Eurocode 8 kan worden gebruikt (2016/2017), is er parallel gewerkt aan een Nederlandse Praktijkrichtlijn. Deze richtlijn is als consultatieversie op 9 februari jongstleden gepubliceerd. Iedereen - vooral de vakwereld - wordt gevraagd op deze bouwrichtlijnen te reageren, zodat in september 2015 definitieve vaststelling plaats kan vinden. De verdere procedure is nog niet helemaal zeker. Het is mogelijk dat de richtlijn al eerder in het Bouwbesluit wordt opgenomen. De NPR is vrijwillig; het is aan eigenaren zelf deze richtlijn toe te passen. De overheden kunnen op basis van deze vrijwilligheid de bouwvergunning niet aan aardbevingsbestendig bouwen toetsen. Daarom is een snelle formele status wenselijk.

Tegelijk met de NPR heeft het Rijk een impact-studie gepubliceerd (*Bijlage 1: Impact assessment stuurgroep NPR*). In deze studie worden de gevolgen van de toepassing van de NPR voor met name woningbouw aangegeven. Tevens worden aanbevelingen gedaan voor onder andere de wijze van toepassing, de benodigde publieke organisatie en de opbouw van kennis.

De Impact Assessment van de Stuurgroep NPR maakt duidelijk hoe groot de opgave en de gevolgen zijn van het aardbevingsbestendig bouwen en versterken. Op verzoek van de Minister van EZ hebben de burgemeesters van de 12 betrokken gemeenten, alsmede de Commissaris van de Koning op 27 januari 2015 hun – op dat moment vertrouwelijke - reactie op het Stuurgroepadvies aan de Minister gezonden. Deze reactie is toegevoegd als *Bijlage 2 (Reactie burgemeesters en CdK op Advies Stuurgroep NPR)*. In die reactie geven burgemeesters en CdK onder meer aan dat het noodzakelijk is dat niet alleen wordt ingezet op 'veilig vastgoed en economische gevolgen', maar dat ook het instrument 'minder gaswinning' wordt ingezet en dat dus de gasproductie moet worden verminderd.

Daarnaast is volledige vergoeding nodig van alle extra kosten die moeten worden gemaakt om bestaande en nieuwe gebouwen conform de normen aardbevingsbestendig te maken. In de afspraken die daarover met het Rijk zijn gemaakt zijn daarvoor inmiddels de eerste stappen gezet. Verder wordt ervoor gepleit dat vastgoedeigenaren (particulieren, corporaties, overheden, ondernemers) niet hoeven te wachten op een versterkingsprogramma, maar zelf hun vastgoed aan kunnen passen. Over het vergoeden van de kosten gerelateerd aan aardbevingen voor vastgoedeigenaren die zelf het voortouw nemen is nog geen duidelijkheid; wij blijven hiervoor pleiten.

De Minister zal op basis van de ontvangen reacties in september de NPR definitief vaststellen. Op dat moment kunnen de meest recente inzichten in de ondergrond en daarmee de seismische dreiging met de NPR gecombineerd worden in nieuwe impact-analyses. Dan zal ook duidelijk worden met welke normen de gemeente Groningen in het vervolg geconfronteerd zal worden en welke maatregelen en meerkosten daarmee gemoeid zijn.

Aanvullend Akkoord Herstel vertrouwen

Zoals bekend hebben Rijk, Provincie en de 9 gemeenten van het kerngebied van de aardbevingen begin 2014 een bestuursakkoord gesloten waarin 1,2 miljard euro beschikbaar is gesteld voor het versterken van huizen, verbeteren van de leefbaarheid en voor investeringen in de regionale economie. Een jaar later is duidelijk dat de afspraken van 2014 onvoldoende zijn en dat aanvullende afspraken nodig zijn om de veiligheid, de leefbaarheid en de economie in Groningen te beschermen. Daarover hebben Rijk, provincie en 12 gemeenten nu afspraken gemaakt (*Bijlage 3: Aanvullend akkoord 'Vertrouwen op herstel, herstel van vertrouwen'*).

Het aanvullend akkoord bevat onder meer afspraken die kunnen worden gezien als 'onderhoud' van het reeds bestaande akkoord. Over de meeste in de praktijk gesignaleerde dilemma's en knelpunten zijn afspraken gemaakt (inhoudelijk dan wel procedureel). Voorbeelden hiervan zijn achterstallig onderhoud, aansprakelijkheid, een "ventiel op de woningmarkt" voor de regio (uit- en opkoopregeling in bijzondere gevallen) en meerkosten van nieuwbouw. In onderzoekende zin zijn afspraken gemaakt over de verjaringstermijn en over de effecten op de financiële huishouding van gemeenten, waterschappen en provincie. Veel in het publieke domein horende kwesties zijn voor nadere uitwerking toebedeeld aan de op te richten Overheidsdienst Groningen.

Verder zullen voor Hoogezand-Sappemeer en Menterwolde de faciliteiten van de interim-regeling waardevermeerdering en de commissie bijzondere gevallen van toepassing zijn. De Minister heeft aangegeven dat deze regelingen door hem vooral gezien wordt als compensatie voor het nadeel van (al langer) wonen in aardbevingsgebied. Naar zijn oordeel is deze problematiek niet in die zwaarte in de Stad Groningen aan de orde. In het najaar wordt opnieuw bekeken of uitbreiding van het werkingsgebied wenselijk is. De verwachting is dat dan met nieuwe gegevens een directere relatie tot stand kan worden gebracht tussen schade en de daarvoor beschikbare maatregelen. De regelingen die dan gelden zullen met terugwerkende kracht op het te definiëren aardbevingsgebied van toepassing zijn.

Met de stad Groningen is een aparte afspraak gemaakt. Zie daarvoor de volgende paragraaf.

Afspraken Stad Groningen

Als onderdeel van het Aanvullend Akkoord zijn ook specifieke afspraken gemaakt voor de Stad Groningen. Hoewel de directe gevolgen van aardbevingen voor de Stad Groningen in zijn geheel relatief beperkt zijn gebleven begint de stad wel nadelige gevolgen te ervaren. De opgave voor de Stad Groningen wijkt hiermee af van die in de overige gemeenten. Het accent ligt op het waarborgen van de centrumfunctie van de Stad in onderwijs, onderzoek, kantoren en bedrijvigheid, op de bezoekersfunctie en het monumentale karakter van de binnenstad, op vitale gebouwen en infrastructuur. (*Bijlage 4: Addendum afspraken Stad - Rijk*).

Eerder werd aangegeven dat in september 2015 bij het definitieve besluit over de NPR ook de nieuwste inzichten in de ondergrond en constructieve weerstand worden meegenomen. Daarmee zullen de huidige uitgangspunten veranderen. In de aanpak moet daarom voldoende flexibiliteit worden ingebouwd, zodat hierop kan worden ingespeeld. Dat is ook de reden waarom nu concrete afspraken gemaakt zijn tot 1 september 2015 en dat tegelijk gewerkt wordt aan een meer structurele aanpak vanaf september. Duidelijk is dat niet alle gebouwen versterkt moeten worden. Welk aandeel wel versterkt moet worden moet uit nader onderzoek blijken. De afspraken tot aan 1 september 2015 behelzen samengevat:

A. Voor gebouwen waar mogelijk een verhoogd groepsrisico kan worden verwacht (hoogbouw, appartementen, monumenten, publieke gebouwen, ziekenhuizen, etcetera), bouwwerken en infrastructuur zal maatwerk geleverd moeten worden. Gebouwen met classificatie III en IV (zie bijlage 1, impactanalyse NPR) dienen met voorrang te worden aangepakt. Zie voor de verdere aanpak ook punt D.

B. Om een goed beeld te krijgen van de aard en de omvang van deze problematiek worden *exemplarische gebouwen* onderzocht op basis van de NPR. Het gaat om geplande bouwprojecten: Zernikeborg (RUG), Energy Academy Europe (RUG), Entrance (Hanzehogeschool), Nieuwe protonenfaciliteit (UMCG), Nieuwbouw centrale sterilisatieafdeling (UMCG). Daarnaast om projecten in aanbouw: Uitbreiding basisschool De Starter (O2G2, Gemeente Groningen), het Groninger Forum (Gemeente Groningen). En tenslotte om bestaande bouw: Linnaeusborg (RUG), Wiebengacomplex (Hanzehogeschool), Willem Alexander Sportcomplex (Hanzehogeschool) en Amkemaheerd (Patrimonium, Gemeente Groningen). Deze lijst wordt als 'exemplarisch' aangemerkt omdat het een dwarsdoorsnede bevat van nieuwbouw-verbouw-bestaand en van tekentafel

tot 'reeds-gerealiseerd'. Voor deze gebouwen wordt op de korte termijn - in ieder geval voordat de eigenaar een definitieve beslissing dient te maken over de preventieve versterking - per gebouw een concrete afspraak gemaakt over wijze en timing van het aardbevingsbestendig maken. Gevalideerde meerkosten, inclusief vertragingkosten, tot 1 oktober worden vergoed. Voorts zullen bij kritische infrastructurele bouwwerken (zoals ziekenhuizen) maatregelen getroffen moeten worden om deze effecten op korte termijn te minimaliseren. Gemeente en instellingen houden er rekening mee dat in een aantal gevallen maatregelen nodig zullen zijn. Daarnaast kan het betekenen dat de werkzaamheden bij bouwprojecten langer gaan duren dan gepland. Bouwers, gebruikers, bewoners en eigenaren zijn daarover geïnformeerd. Voor de gevolgen die dit heeft voor het Forum zie hieronder.

Het project Aanpak Ring Zuid behoorde niet tot de onderzochte exemplarische bouwwerken. Met het Rijk is afgesproken dat alle kosten van het project Aanpak Ring Zuid die gerelateerd zijn aan de aardbevingen door het Rijk worden vergoed.

C. Om te voorkomen dat grootschalige verbouw en nieuwbouw in de stad Groningen vertraagt, worden de 'redelijke meerkosten' voor aardbevingsbestendig bouwen vergoed voor gebouwen waarvoor reeds bouwvergunning is verleend. Dat geldt ook voor gebouwen waarbij voor 1 oktober 2015 onomkeerbare uitgaven moeten worden gedaan. Voor de onderdelen A t/m C wordt 50 miljoen euro gereserveerd. Dit bedrag is tot stand gekomen op basis van een inventarisatie van lopende projecten in de stad Groningen, exclusief het Forum. Op 1 juni vindt een evaluatie van de afspraken plaats en worden zonodig aanvullende afspraken gemaakt. Over de kosten die gepaard gaan met verbouw en nieuwbouw na 1 oktober 2015 wordt een geheel nieuw pakket aan afspraken gemaakt.

D. Ten behoeve van de veiligheid van de Stad wordt op korte termijn een inventarisatie gemaakt van risico's in de openbare ruimte als gevolg van afvallende elementen etcetera. Waar op korte termijn preventieve maatregelen nodig zijn worden deze genomen. Tevens vindt een scan plaats naar gebouwen met een aanzienlijk groepsrisico. Ook hier worden eventueel benodigde maatregelen genomen. Over de kosten worden nadere afspraken gemaakt.

Forum

Het Forum is een van de exemplarische gebouwen en heeft enkele speciale kenmerken (financiële impact, fase van de bouw, kenmerken van het gebouw). Voor het Forum wordt vier maanden uitgetrokken om de technische mogelijkheden van het aardbevingsbestendig maken van het Groninger Forum verder uit te werken. Werkzaamheden worden in die periode beperkt

tot het afronden van de fietsenkelder. Dat maakt het ook mogelijk om de ontwikkeling van de Nieuwe Markt zuidzijde en de Oostwand van de Grote markt volgens planning doorgang te laten vinden. De verwachting is dat na vier maanden op basis van verder onderzoek en de nieuwste inzichten een afgewogen keuze gemaakt kan worden of, en zo ja welke, maatregelen nodig zijn voor het Forum. De verdragingskosten worden door het Rijk vergoed en vormen geen onderdeel van het budget van 50 miljoen.

Overheidsdienst

Het geïntegreerd en voortvarend aanpakken van schade-afhandeling en preventiemaatregelen vraagt om gezamenlijke publieke regie. Daarom is afgesproken om tot de oprichting van een gezamenlijke overheidsdienst te komen (*Bijlage 5: Overheidsdienst*). Enkele kernpunten van die publieke regie zijn: verbreding van betrokkenheid en belangenafweging op Rijksniveau (interdepartementale aanpak), het gezamenlijk en zoveel mogelijk vanuit gelijkwaardigheid optrekken van betrokken overheden (interbestuurlijke aanpak), doorzettingsmacht en beslissingsbevoegdheid binnen de door bestuurlijke/verantwoordelijke partijen vastgestelde kaders en verbindend en coördinerend vermogen om uitvoering te bespoedigen en vertrouwen in de overheid terug te winnen.

Hiertoe wordt een overheidsdienst voor de aanpak van de aardbevingsschade opgericht. Deze overheidsdienst komt onder leiding te staan van een Nationaal Coördinator. De Nationaal Coördinator krijgt de taak ervoor te zorgen dat de grootscheepse operatie om veiligheid, leefbaarheid en economie in het gebied te verbeteren, goed en snel verloopt. In de nieuwe overheidsdienst zijn verschillende ministeries, provincie en gemeenten vertegenwoordigd. De overheidsdienst zal zowel in Groningen als in Den Haag aan de slag gaan. Kwartiermaker 5.1.2e (oud secretaris-generaal van VROM) begint zo spoedig mogelijk met het opzetten van de dienst. De Nationaal Coördinator gaat vervolgens aan de slag en wordt in ieder geval aangesteld voor een periode van 5 jaar.

Gewerkt moet worden aan een meerjarige aanpak - rekening wordt gehouden met een periode van 15 tot 20 jaar - waarvoor vanuit de publieke regie meerjarige programma's worden opgesteld die door alle partijen worden gedragen. Uitgangspunt is dat kennis en ervaring zoveel mogelijk worden gedeeld en wederzijds benut. Daartoe zal de gemeente Groningen onder meer capaciteit leveren aan de overheidsdienst en zal vormgegeven worden aan gezamenlijke publieke regie. De bijzondere problematiek voor de Stad, de eigen uitvoeringskracht en de verwevenheid met het economisch perspectief van de Stad als geheel rechtvaardigen binnen de publieke regie een aparte benadering voor de Stad. Met de gemeente Groningen is afgesproken dat de gemeente zelf de taken van de publieke regie zal uitvoeren, op basis van door

de overheidsdienst geaccordeerde uitvoeringsprogramma's. De verdere uitwerking van de principe-afspraken zal in overleg met de Nationaal Coördinator plaatsvinden.

De stad Groningen zal voorts een op de stedelijke opgave en situatie toegesneden overleg- en gespreksvorm ontwikkelen, waarin zowel aandacht is voor de bewoners als voor het economisch perspectief van de Stad.

Vervolgactiviteiten

Op basis van de gemaakte afspraken kunnen nu concrete stappen worden gezet om veiligheid en economische continuïteit van de Stad Groningen te waarborgen. Bovenstaande afspraken vormen de kern voor de uitvoeringsagenda voor de komende maanden. Wij zullen uw Raad regelmatig informeren over de voortgang van de genoemde onderzoeken naar openbare ruimte en bijzondere gebouwen, de regeling ter vergoeding van meerkosten tot 1 september, de ontwikkeling van een structurele aanpak na 1 september, het vervolg van de aanpak van de exemplarische gebouwen en de inrichting van de overheidsorganisatie.

Parallel daaraan zal de gemeente Groningen formeel reageren op het gewijzigde gaswinningsplan voor het 'Groningenveld' ontwerp-winningsplan dd. 30 januari 2015. Daar zullen wij de inhoud van de recente brief van de Minister van EZ aan de Tweede Kamer (paragraaf Niveau van de aardgaswinning) bij betrekken (*Bijlage 6: Brief Minister van Economische Zaken 9-2-2015*). Momenteel analyseren wij in samenwerking met de overige betrokken gemeenten, provincie en Veiligheidsregio het ontwerp-winningsplan en beraden wij ons op reactie en mogelijk te volgen beroepsprocedures.

Tot besluit

Wij zijn van mening dat op basis van de gemaakte afspraken de komende periode stappen kunnen worden gezet om de veiligheid en economische continuïteit van de stad Groningen in de toekomst te waarborgen. Voor de korte termijn hebben we daarover nu concrete afspraken gemaakt. Voor de langere termijn ligt er met de huidige afspraken een basis om te komen tot een structurele aanpak. Daar gaan we de komende tijd voortvarend mee aan de slag.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

5.1.2e

5.1.2e

de burgemeester,
Peter den Oudsten

5.1.2e

de secretaris,
Peter Teesink

Formulier uitgaande brief

EMBARGO tot 15.00 uur
wo 11 feb 2015

In te vullen door de opsteller

Opsteller 5.1.2e
Dst/afd. GMT
Telefoon 050-367 5.1.2e
Datum 10-02-2015

In te vullen door archief

Reg.nr. 405 8931
Class.nr. _____

Overleg gepleegd met _____

College van B&W

Inliggende reg.nrs.

4858931

N.a.v. de brief d.d./kenmerk _____

Paraaf voor akkoord

Naam _____ Paraaf _____ Datum 2015-02-10

Geadresseerde _____

Aan de leden van de gemeenteraad Groningen
Te Groningen

In te vullen door gemeentesecretaris 5.1.2e 10/2/15
B en W besluit _____
Burgemeester _____
Wethouder _____
Wethouder _____

Diskette bijgevoegd Ja Nee

Onderwerp (beknopt)

Stand van zaken aardbevingen

Bestandsna(a)m(en) _____

Par. TVW _____

Par. Coll _____

Embargo tot 15.00 uur woensdag 11/2/2015
naar laad. onder embargo

Afschrift aan _____

DIV

5.1.2e

Aanwijzingen voor typekamer, repro, verzending etc.

Woensdag om 10⁰⁰ uur
bij de Biffe

Soort afhandeling door

terug naar afdeling _____
 naar archief _____
 voorleggen aan _____
op _____

Bijlagen (aantal)

6